

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA
KATEDRA CÍRKEVNÍCH DĚJIN A DĚJIN KŘEŠŤANSKÉHO UMĚNÍ

MARKETA DOLEŽELOVÁ

**TRAGÉDIE VE FARNOSTI VÍCOV NA KONCI
II. SVĚTOVÉ VÁLKY**

Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. ThLic. Jitka Jonová, Th.D.

OLMOUC 2017

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jsem uvedené prameny a literaturu.

V Olomouci dne 31. března 2017

Marketa Doleželová

Bibliografická citace

Dějinné události obce Vícov z pohledu historicko-náboženského v postupném vývoji v letech 1358 - 2015

Anotace

Bakalářská práce „Tragédie ve farnosti Vícov na konci druhé světové války“ představuje obec Vícov i farní společenství v jejich pohnutém dějinném vývoji. Nejdůležitější část práce je zaměřena na události z konce druhé světové války, které velmi ovlivnily stav farnosti ve sféře sociálních vztahů a náboženského vzdělávání. Důležitým podkladem jsou výpovědi očitých svědků, žijících i nežijících.

Klíčová slova

Vícov, obec, farnost, válka, partyzáni, společenství.

Bibliographic citation

Historical events of the village Vícov from a historical and religious perspective in its gradual development in 1358 – 2015

Annotation

Bachelor thesis "The Tragedy in the Parish of Vícov at the End of the Second World War" introduces the village and parish community of Vícov in their turbulent historical development. The most important part of the work is focused on events of the end of the Second World War, which greatly influenced the status of the parish in the sphere of social relations and religious education. Important sources include chronicles and eyewitness testimonies who are no longer alive today.

Keywords

Vícov, municipality, parish, war, partisans, community.

Poděkování

Ráda bych poděkovala Mgr. Jaroslavu Frgalovi, Mgr. Petru Košákovi, Ing. Janě Horákové a Ing. Pavlíně Greplové při hledání historických pramenů.

OBSAH

OBSAH	4
ÚVOD	5
1. OBEC VÍCOV	7
1.1 Lokalizace z přírodního a politického hlediska	7
2. DĚJINNÝ VÝVOJ OBCE	9
2.1. Poměry ve vesnici před II. světovou válkou	14
2.2. Poměry v obci Vícov za II. světové války.....	16
3. PARTYZÁNSKÁ AKCE V OBCI VÍCOV	18
3.1. Průběh akce.....	22
3.2. Vyšetřování	26
3.3. Pomsta	30
4. PÁTRÁNÍ PO NEZVĚSTNÝCH OBČANECH	32
4.1. Pohřeb mučedníků	34
5. UDÁLOSTI PO OSVOBOZENÍ	36
5.1. Definice československého partyzána.....	42
5.2. Zpráva o výsledku šetření, kdo je vinen smrtí nevinných.....	42
6. PO VÁLCE	44
6.1. Po revoluci 1989.....	46
7. ZÁVĚR	48
8. PŘÍLOHY	51
Exhumace v Suchém.....	51
Vznik skupiny Jermak	57
9. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	69

ÚVOD

Podmínky pro život na Dražanské vrchovině byly již od prvního osídlení velmi drsné. Lidé těžko vydobývali ze země chléb. Letní období byla krátká a zimní velmi dlouhá. Těžko se žilo i drobným živnostníkům, kteří často putovali mnoho dní do vzdálených měst se svými výrobky. Jejich životní situace se velmi zhoršila v letech konfliktů, ať již se šlechtici, kteří je v dané situaci vlastnili, nebo později v dobách válečných. Světové války se těžce podepsaly na celé krajině a jejím obyvatelstvu. Zůstalo po nich mnoho vdov, sirotků a starých lidí, kteří se nedokázali o sebe a svůj kraj postarat.

Nejhorší období nastalo v průběhu II. světové války. Právě přírodní krajina zvýhodnila stanoviště nepřátelských německých jednotek, a zároveň umožnila nalézt dobrá stanoviště pro bojovníky partizánských oddílů. Díky těmto okolnostem došlo k částečnému vystěhování vesnic, které následně obsadili Němci svými štáby, a odtud řídili další obsazování území. Protistrana využila hustě zalesněnou krajinu a hluboké lesy k seskoku parašutistů a budování partyzánských krytů.

Názory na partizány se na tomto území velmi lišily. V mnoha místech mají lidé špatné vzpomínky právě na tyto bojovníky. Jejich činnost byla kontroverzní, jejich některé akce měly kriminální povahu, pod vlivem alkoholu si jedinci počínali velmi brutálně. Ztráceli soudnost a zaměřovali se na vesnice s četnickými stanicemi a na místa se štáby Němců. Po následných střetech trpělo nevinné obyvatelstvo.

Hlavním cílem této práce je přiblížit události z konce II. světové války, které se odehrály v naší obci, ležící na úpatí Dražanské vrchoviny.

Vícov se stal obětí nedomyšlené partyzánské akce a následující kruté pomsty Němců, nebyl však jedinou takto postiženou vesnicí. Blízké Javoříčko bylo vypáleno za zabití několika německých vojáků a civilistů partyzány skupiny Jermak. Němci tam zavraždili osmatřicet mužů a chlapců.

Jiný partyzánský oddíl zajal 19. dubna 1945 na zámku hraběte Dubského v Hořticích generálmajora Dietricha von Müllera s dalšími osmi důstojníky štábu.

Během odvety Němců 29. dubna 1945 bylo zavražděno dvacet občanů obce Salaš u Velehradu a jeden z Bunče.

Partyzánský oddíl Jana Žižky vypustil Němcům třicet cisteren benzínu na nádraží v Morkovicích, za podporu partyzánů bylo zastřeleno a upáleno čtyřadvacet mužů a žen v Ploštině na Vizovicku.

Toto téma jsem zvolila záměrně na základě vzpomínek mého tchána Stanislava Doležela, který se narodil 6. května 1926, zemřel 7. března 2003 a jeho kamaráda Jaroslava Všetického narozeného 14. května 1928 dodnes žijícího. Další svědkové, bratrance Stanislava Doležela Josef Znojil a Oldřich Bureš dnes již také nežijí. O vícovských událostech často podrobně vypovídali během života, poněvadž je sami zažili a často vzpomínali, jak se všechno odehrálo. Pro všechny to byly velmi dramatické zážitky z mládí a vzpomínky si nesli s sebou až do smrti. Tyto dějiny také ovlivnily vývoj místní církve, a jejího duchovního života.

První kapitola bude seznamovat čtenáře s dalekou historií naší obce, vývojem farnosti a utvářením vztahů mezi obyvateli, kteří byli na počátku podoby těchto dějin. Také přiblíží přírodní polohu a především všeobecné poměry ve vesnici v době před druhou světovou válkou, které byly na žádoucí úrovni.

Druhá kapitola bude věnována podrobnému popisu dubnových událostí v obci Vícov z konce války. Jde o výsadek parašutistů, partyzánskou skupinu Jermak- Porošin a přípravu přepadení německé vojenské kolony.

V dalších částech práce bude popsáno hledání útočníků, drsné vyšetřování a pomsta Němců. Pátrání po nezvěstných vícovských občanech. Atmosféra v obci ve dnech po útoku partyzánů. Informace z kronik a literatury.

Na závěr budou jen krátce připomenuty poměry v obci v poválečném období. Velké zklamání a strach z vývoje společnosti v podmínkách totalitního režimu a jejich vliv na život obce a farnosti až do současnosti. Poslední kapitola informuje o době porevoluční.

1. OBEC VÍCOV

Vícov je středně velká obec okresu Prostějov a nachází se 5 km od Plumlova, někdejšího centra soudního okresu. Severně od Vícova se rozprostírají zalesněné kopce Zábřežské vrchoviny, výhledu východním směrem do roviny Hané brání jen protilehlé, mírně stoupající návrší. Samotný Vícov však patří do geografického celku Dražanské vrchoviny a jeho střed se nachází v nadmořské výšce 360m.¹

1.1. Lokalizace z přírodního a politického hlediska

Vesnice vznikla v údolí, táhnoucím se od severu k jihu, ohraničeném prvními vyvýšeninami vrchoviny. Početné archeologické nálezy naznačují, že toto území bylo osídleno od pravěku. Podnětem k trvalejšímu osídlení krajiny mohl být vznik keltského oppida v 1. století př. Kr. u nedalekého Malého Hradiska. Toto středisko řemesel a obchodu, ležící na jantarové stezce mezi Baltem a Středomořím mělo podle odborníků tři až pět tisíc obyvatel, ale v obživě bylo odkázáno na produkci zemědělců z níže položené oblasti.² Dvě nížinná sídliště zemědělců z té doby byla dosud odkryta v údolí u Ptení. Keltové museli kromě toho získat mezi původním domácím obyvatelstvem další pracovní síly k dobývání železné rudy, jejíž ložisko objevili poblíž Stínavy.³

Jméno Vícova se v písemných pramenech objevuje poprvé v roce 1358. Vzniklo ze jména Viecemil nebo Vieceměř zkrácením do tvaru Viec. Odvozené místní jméno Viecev, které se po staletích ustálilo do podoby Vícov, vyjadřovalo vlastnické nároky zakladatele vsi na vybrané území.⁴

Ve stejném údolí, kde byl založen Vícov, již dříve existovaly Žárovice,⁵ jejichž část v roce 1078 vlastnil olomoucký klášter Hradisko, a v roce 1141 také další sousední vsi Ptení a Ohrozim, o něž se s dalšími majiteli dělila olomoucká kapitula. Uprostřed tohoto území ve tvaru trojúhelníku zbývalo dost místa nejen pro vznik Vícova, protože zemské desky zachovaly k roku 1376 informaci o vsi Skyhrov, která se nacházela mezi Vícovem a Ohrozimí.⁶

¹ KOLEKTIV AUTORŮ *Historický místopis Moravy a Slezska 1848-1960*. Pátý svazek s. 100-101.

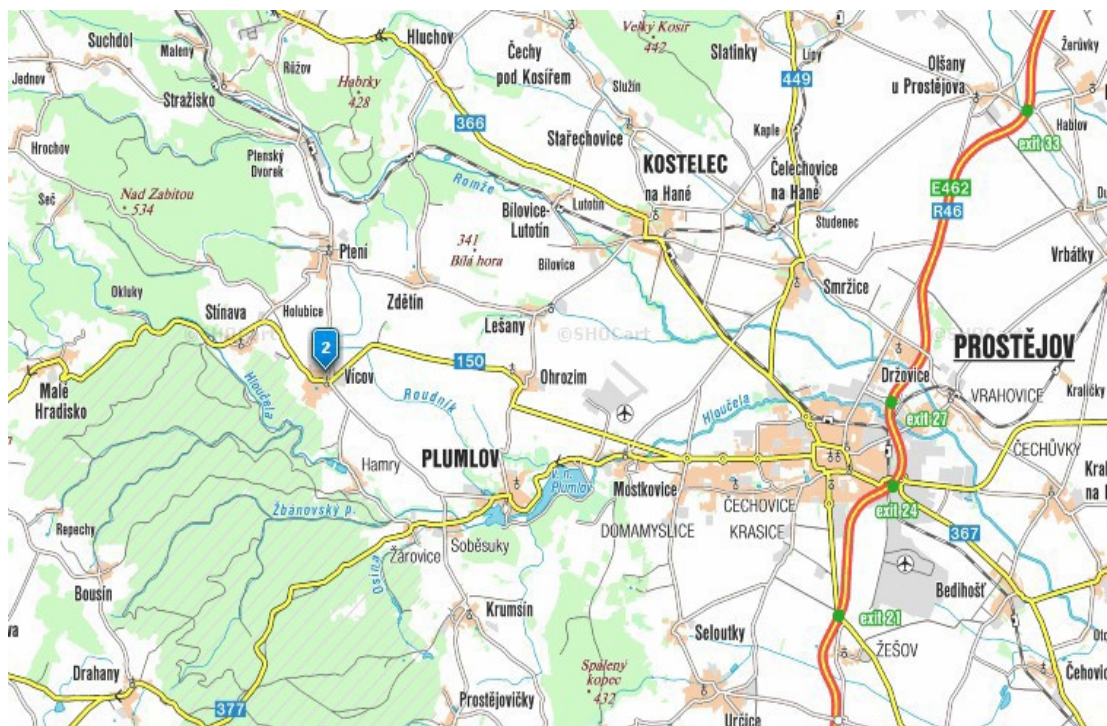
² JANOUŠEK Vojtěch. *Plumlovský okres*. Brno 1933 s. 157-161

³ FRGAL Jaroslav. *Z minulosti Ptení*. Pravěk, s. 2,3.

⁴ HOSÁK Ladislav. *Historický místopis Moravy a Slezska 1848-1960*. Úvodní svazek, s.244.

⁵ HOSÁK Ladislav. *Historický místopis Moravy a Slezska 1848-1960*. Úvodní svazek, s.105

⁶ FAKTOR František. *Hejtmanství Prostějovské*. s. 170.

Zdroj: Mapový server, 2014

Od horního konce Vícova na jihozápad se táhne pásmo lesů, pokrývajících značnou část Dražanské vrchoviny. Lesní terén je rozbrázděn žleby, vrcholky každého z nich převyšují dno údolí a protékající potok o desítky metrů. Ve vzdálenosti jednoho kilometru od obce v Repešském žlebu nad říčkou Oklukou, která je za Plumlovem označována jako Hloučela, se nacházejí trosky hradu Vícov, založeného ve 14. století. Miroslav Ptáček v knize „Hrady a zámky na Moravě a ve Slezsku“ uvádí, že šlechtického přídomku odvozeného od tohoto hradu se začalo používat již od roku 1355.⁷ Opevněný objekt za příkopy sestával z předhradí a vlastního hradu s věžovitým palácem.

⁷PTÁČEK Miroslav. *Hrady a zámky na Moravě a ve Slezsku*. Praha 1996. s.187-189

2. DĚJINNÝ VÝVOJ OBCE

V roce 1358 byla část majetku Henzlína z Vícova připsána Zbyňce, jeho manželce, jako protihodnota jejího věna.⁸ Šlo o nemovitosti ve vsi Vícov (Wiczav), Stínava a les Okluky. Henzlínovi synové Albert a Smil z Vícova (de Wiczov) v roce 1376 potvrdili matce Zbyňce její nárok na zboží ve Vícově, Stínavě, Lešanech, ve Ptení a Bernově v hodnotě 500 hřiven. Po Henzlínově smrti prodala vdova Zbyňka v roce 1384 svůj nemovitý majetek Ješku Puškovi z Kunštátu, který vzápětí koupil i podíly jejího syna Smila. U jména prodávajícího se tehdy poprvé objevil přídomek z Lešan. Smil ho užíval po zbytek života, v němž se vydal na dráhu duchovního. Ve středověku byl Vícov rozdělen mezi více majitelů. Markrabě Jošt dal v roce 1379 zdejší hrad do zástavy Oldřichovi z Boskovic, který již o tři roky dříve ručil jiným vícovským majetkem své ženě za její věno. V následujícím období se o vlastnické podíly ve Vícově dělili také příslušníci šlechtických rodů z Kunštátu, Kravař, Rataj, Valdštejna a Holštejna.⁹ S touto skutečností patrně souvisí vznik pomístního jména „Tvrz“ pro část obce v okolí domu č. 22.¹⁰

Po smrti Karla IV. se mezi příslušníky vládnoucího lucemburského rodu rozpoutal zápas o prvenství. Účastnili se ho také synovci zemřelého císaře Jošt a Prokop, kteří byli moravskými markrabaty. V neustávajících konfliktech šly příbuzenské vazby stranou, válka mezi bratry Joštem a Prokopem na Moravě skončila po desetiletích teprve Prokopovou smrtí počátkem 15. století.¹¹ Důsledky mocenských bojů postihly také Jana Ozora z Boskovic, když po převzetí Vícovského hradu od otce Oldřicha přešel na Prokopovu stranu. Hrad byl v roce 1389 vojskem Jošta dobyt a postoupen Petrovi z Kravař.¹²

⁸ ZEMSKÉ DESKY. *Cúda olomoucká*. Svazek I. s.142.

⁹ HOSÁK Ladislav. *Střední a severní Morava*, s.103.

¹⁰ FAKTOR František. *Popis okresního hejtmanství Prostějovského*, s.169-171.

¹¹ PLAČEK, Miroslav. *Hrady a zámky na Moravě a ve Slezsku*. Praha 1996, s.189.

¹² KNECS, Jan. *Boskovský okres*. Brno 1904, s. 233

Nejpozději v této době se pro zdejší hrad začalo užívat pojmenování Ježův hrad. Bylo odvozeno od jména Jan, které mělo ve středověku variantu Ješek, odtud pak Ješkův - Ježův hrad. Kromě Jana Ozora z Boskovic a Ješka Pušky z Kunštátu měl totéž jméno i Henzlín, první známý vlastník Vícova. V jeho případě šlo o tvar, vycházející z německého jména Hans.¹³

S blížícím se koncem 14. století se úpadek práva a morálky začal projevovat i v životě církve. Při obsazování církevních úřadů musely duchovní cíle stále více ustupovat politickému a hospodářskému tlaku. Když byl ustanoven Jan Mráz olomouckým biskupem v roce 1397, neměla poslední slova kapitula, ale král Václav IV.¹⁴ Stejně jako za Mrázova předchůdce i nástupce podlamoval autoritu církve pohoršlivý život duchovenstva, zadlužování nezabránilo opakované půjčky ani zástava biskupských statků.¹⁵

V tomto kritickém období se jedním z rádců biskupa Mráze stal kanovník Smil, někdejší spolumajitel Vícova.¹⁶ Vedl biskupovu kancelář, povýšením na vikáře se zařadil v olomoucké diecézi hned za biskupa, kterého ze svých prostředků podporoval v jeho finanční tísní.¹⁷ Po smrti Jana Mráze se před volbou nového biskupa rozhodovalo mezi Smilem z Vícova a Lackem z Kravař. Markrabě Jošt tehdy poskytl Smilovi osm tisíc zlatých, aby přímo před papežem prokázal oprávněnost své kandidatury, Smil však cestou do Říma onemocněl a zemřel.¹⁸

V roce 1403 se stal olomouckým biskupem Lacek z mocného rodu Kravařů, jehož jedna větev sídlila na nedalekém Plumlově. Kolísání Kravařů mezi věrností panovníkovi a sympatiemi k náboženské reformaci mělo počátek již v době před vypuknutím husitských bouří, jak nasvědčuje životní příběh Jindřicha z Kravař z Plumlova. Husův obdivovatel z roku 1415 se po čtyřech letech stal stoupencem Zikmunda, který ho pak ustanovil moravským zemským hejtmanem. Když byl Jindřich v listopadu 1420 jako vůdce katolického vojska těžce zraněn v bitvě pod Vyšehradem, přijal svátosti umírajících pod obojí způsobou.¹⁹

¹³ ZEMSKÉ DESKY. Svazek I, s. 142.

¹⁴ DVORSKÝ, František. *O starožitném panském rodě Benešoviců. O rodě pánů z Kravař.* Část II. Brno 1910, s. 212

¹⁵ DVOŘÁK, Rudolf. *Dějiny Moravy.* I. díl. Brno 1899, s. 280

¹⁶ ZEMSKÉ DESKY. *Cúda olomoucká,* s. 102.

¹⁷ FRGAL, Jaroslav. *Zminulosti Ptení.* Rukopis 2015, s. 21

¹⁸ DVORSKÝ, František. *O starožitném panském rodě Benešoviců,* s. 36. Brno 1910, s. 212

¹⁹ DVOŘÁK, Rudolf. *Dějiny Moravy.* I. díl, Brno 1899, s. 280

V roce 1512 byla ves Vícov s pustým hradem prodána Vilémovi z Pernštejna. Lze předpokládat, že po překonání husitské reformy již vícovští sdíleli víru českých bratří, podobně jako široké okolí, aby se od poloviny století přiklonili k luterství.²⁰ Když roku 1599 Karel z Lichtenštejna koupil Vícov jako součást plumlovského panství od poručníků nezletilých dětí Jana z Pernštejna, převažovalo evangelické vyznání na celém Prostějovsku.²¹

V obci, jejíž pečeť z roku 1660 nesla symboly Ježova hradu, proběhla protireformace teprve po roce 1667. Vícov byl přiřazen ke kostelu Povýšení sv. Kříže ve Stínavě, který od roku 1677 náležel vícovští také pohřbívání. Plnění křesťanských povinností vyžadovalo od farníků velké sebezapření, protože na cestě přes kopec, kterým je výše položena Stínava od Vícova oddělena, v zimě hrozila smrt umrznutím v závějích. K uhájení holé existence museli být zdejší usedlíci vybaveni značnou dávkou houževnatosti podobně jako obyvatelé později osídlovaného vnitra vrchoviny. V každodenním životě včetně nářečí však měl Vícov blíž k Hané. I když místní přírodní podmínky nebyly ideální, měli vícovští pověst dobrých hospodářů, kterých si považovala i vrchnost. Za pánů z Boskovic získali právo od úmrtí jako jedni z prvních a mohli pak svobodně rozhodovat o svém majetku v případě úmrtí hospodáře. Pernštejnové jim prodali polnosti zaniklého Skyhrova a od Lichtenštejnů přikoupili poddaní z vlastních prostředků další pole, rybník, louky a pastviny. V 19. století se začala projevovat větší sounáležitost obyvatel Vícova. V roce 1824 začali stavět školu, aby se jejich děti nemusely nadále tísnit v přeplněné škole ve Ptení. Vyučovat se začalo patrně v roce 1831, protože v roce předcházejícím bylo ve ptenské škole zapsáno ještě 21 vícovských dětí, kdežto od podzimu zmíněného roku docházely do Ptení již jen čtyři z nich.²³

²⁰ MATHON, Jaroslav. *Prostějov a okolí ve světle svých historických a uměleckých památek*. Prostějov 1924, s.164

²¹ JANOUŠEK, Vojtěch. *Plumlovský okres*. Brno 1933, s. 157 - 161

²² FAKTOR, František. *Popis okresního hejtmansví Prostějovského*. Praha 1898, s. 169 - 171

²³ *Schul matrik der Trivialschule zu Ptin im Jahre 1813*. Folio 91-92. (Školní matrika), nečíslováno

V roce 1834 měl Vícov 59 domů a 466 obyvatel. O čtyři roky později se začalo s přípravami ke zřízení hřbitova, poklidný vývoj obce však zcela rozvrátilo velké neštěstí. Nedbalostí hospodyně vypukl 7. srpna v domě č. 17 požár, který se na Velké straně rychle rozšířil na sedmáct sousedních hospodářství. Za naprostého bezvětrí přeskočil oheň na protější Malou stranu, kde zničil dalších šestnáct usedlostí. V plamenech zahynula selka z domu, ve kterém požár vznikl.²⁴

Tragédie oddálila dokončení hřbitova, který byl posvěcen 8. listopadu 1841

P. Antonínem Fučíkem ze Ptení. Kaple sv. Floriana je doložena k roku 1749.²⁵ Byla postavena nákladem obce a o rok později vysvěcena Karlem ze Scherffenberku, světícím biskupem olomouckým.²⁶ Okolnosti proměny kaple na kostel stejného zasvěcení nejsou známy. Ke dni 26. dubna 1854 byl Vícov uvolněn z ptenského farního obvodu a stal se samostatnou kuracíí. Jejím prvním správcem byl ustanoven tehdejší ohrozimský kaplan P. Jakub Kovář. Tímto rokem začínají zápisy vícovských matrik narození, manželství a úmrtí. V kostele byl hlavní oltář, nad kterým se nacházel obraz sv. Floriana, a boční oltář Panny Marie. Kromě větších zvonů se jmény sv. Jakuba (odlit r. 1868) a sv. Florian (1879) měl kostel také umíráček (1840) a zvonek sanktusový (1800). Po přeložení P. Kováře v roce 1871 byl Vícov opět přifařen ke Ptení. Způsobil to pokles hodnoty cenných papírů, z jejichž výnosu byl chod vícovské duchovní správy hrazen. Chybějící příjmy pak dorovnála obec ze svého majetku, takže 9. dubna 1873 mohla mít opět svého kněze. Byl jím P. František Příkryl, který byl do té doby kaplanem v Brušperku.²⁷

²⁴ KOLEKTIV ADMINISTRÁTORŮ A VÍCOVŠTÍ KNĚŽÍ. *Pamětní kniha farnosti Vícovské*. Vícov 1898, nečíslováno

²⁵ Liber memorabilium parochiae Ptenensis (kronika Ptenské farnosti), nečíslováno

²⁶ FAKTOR, František. *Popis okresního hejtmanství Prostějovského*. Praha 1898, s. 170

²⁷ KOLEKTIV ADMINISTRÁTORŮ A VÍCOVŠTÍ KNĚŽÍ. *Pamětní kniha farnosti Vícovské*. Vícov 1898, nečíslováno

Vedení obce dlouho usilovalo o zřízení samostatné farnosti se sídlem ve Vícově. Při jednání s konzistoří argumentovalo, že farní budova je k dispozici již od vzniku samostatné kuracie. Zaručilo se také, že finanční náklady farnosti pokryje z vlastních prostředků a z rozšiřovaného pozemkového fondu, příslušného k duchovní samosprávě. Po získání souhlasu byl prvním vícovským farářem jmenován 27. srpna 1884 dosavadní duchovní správce P. Josef Vaverka. Působil ve Vícově až do smrti v roce 1916. Jeho nástupce P. Jan Jordán, kaplan zvolský, se narodil v roce 1870 v Nedakonicích u Uherského Hradiště.²⁸

Z Vícova pocházejí tři kněží. P. František Černý (1820 - 1894) byl farářem v Königstetlenu. P. Alois Černý se narodil 1890, ordinován byl v roce 1914. Stal se farářem v Ratajích u Kroměříže, kde byl v roce 1968 pohřben. P. Stanislav Doležel se narodil v roce 1886, na kněze byl vysvěcen 1914 a nastoupil jako kooperátor v Jinošově. Onemocněl a zemřel ve věku 37 let, pohřben byl ve svém rodišti. V roce 1910 žilo v 79 vícovských domech 599 obyvatel české národnosti, u dvou dalších byla zaznamenána cizí, ne však německá národnost. Většina obyvatel se živila prací na zděděné nebo pronajaté půdě, ostatní získávali obživu jako lesní dělníci, případně provozováním živností. Doba 1. světové války těžce dolehla na rodiny, jejich otcové a synové museli odejít na frontu. Práci pak musely zastat ženy a děti. V průběhu „Velké války“ se ukázalo, že Rakousko-Uhersko, vtažené do válečného konfliktu s Německem nemůže obstát. K neúspěchu na bojištích se přidávala neutěšená situace v zázemí. Problém chybějících potravin měly vyřešit rekvizice u zemědělců a přidělový systém. Pro nedostatek surovin se stát odvážil sáhnout na jinak nedotknutelný majetek církve a věřících. Ze čtyř zvonů vícovského kostela zůstal po válce jen umíráček. Zánik monarchie urychlily vojenské vzpoury a hladové bouře.²⁹

²⁸ KOLEKTIV ADMINISTRÁTORŮ A VÍCOVŠTÍ KNĚŽÍ. *Pamětní kniha farnosti Vícovské*. Vícov 1898, nečíslováno

²⁹ KOLEKTIV ADMINISTRÁTORŮ A VÍCOVŠTÍ KNĚŽÍ. *Pamětní kniha farnosti Vícovské*. Vícov 1898, nečíslováno

2.1. Poměry ve vesnici před II. světovou válkou

Na území bývalého Rakousko-Uherska vznikly nástupnické státy, ke kterým se 28. října 1918 přiřadilo Československo. Republika se musela vypořádat s hospodářskými ztrátami z válečné doby, složitou národnostní otázkou a dalšími problémy státu, budovaného na demokratických principech. Od předcházejícího sčítání lidu v roce 1921 do roku 1930 se počet obyvatel zvýšil z 585 na 636. Poprvé od vzniku republiky uvedly dvě osoby u svého jména německou národnost. Podle výsledku sčítání žilo ve Vícově 599 katolíků, 26 věřících církve československé, 7 evangelíků a 4 osoby bez vyznání. Na přírůstku obyvatel se částečně podíleli majitelé nově postavených 26 domů z celkového počtu 114. V uvedených číslech se odrážejí příhodnější životní podmínky, třebaže ve sledovaném období postihla i Československo nejtěžší hospodářská krize. Rozvoj demokracie v zemi potvrdilo zvýšení počtu politických stran ze tří na osm. Ve Vícově byla tehdy oživena činnost jedenácti spolků, mezi nimi i čtenářsko-pěveckého, hasičů, spolek sv. Floriána, společenství sv. Terezie a Sokola. Mnohem komplikovaněji se vyvíjely mezilidské vztahy, na které ještě dlouho působil úpadek morálky z válečných let. Odlišné politické názory věřících a ateistů bývaly příčinou nevráživosti nebo dokonce nepřátelství mezi spoluobčany. Vícovský farář byl počátkem 20. let napadán politickými protivníky kvůli sympatiím s místními lidovci. Katolická většina ve Vícově se dál pravidelně účastnila bohoslužeb, procesí a církevních oslav a vedla mladou generaci k řádnému životu. V podmínkách demokratického státu využíval Vícov všech možností vývoje. Vedení obce se přitom snažilo vytvářet ovzduší vzájemné důvěry a spolupráce všech občanů bez rozdílu. Začalo se na správném místě, u mladé generace. Zastupitelé dbali na dobrý stav a vybavení patrové budovy obecné školy, do které docházelo kolem 160 žáků, včetně dětí ze sousedních Hamer. Na pěstování tělesné zdatnosti, udržování zdravého ducha a přátelských vztahů mládeže se podílel místní Sokol (složený z lidí různého vyznání), který na vícovské Horce pravidelně pořádal sportovní hry a soutěže.³⁰

Hospodářskému pokroku prospělo odvodnění a scelení pozemků, kterým Vícov předběhl všechny okolní vesnice. Po elektrifikaci a zavedení telefonu vybudovala obec ve spolupráci se samosprávou Plumlova vodovod, který doposud zásobuje

³⁰ Vzpomínky z vyprávění Stanislava Doležela a jeho přátel..

domácnosti kvalitní pitnou vodou z pramenů u ptenské samoty Pohodlí. Ruku k dílu přiložil každý podle svých možností. V záznamech o podílu na rozvoji Vícova se nejčastěji objevují příjmení Klváček, Všeticka, Bureš, Doležel, Motálek, Růžička, Chytil, Kadlec, Koudelka, Dočkal, Kocourek, Musil, Sekanina, Bláha, Kučera, Sovík, Vítek. Zásluhy nelze upřít ani novousedlíkům, kteří kromě práce přispěli iniciativou a přimluvami na nejvlivnějších místech. Jako velmi prospěšné se ukázaly oboustranně vstřícné vztahy mezi obcí a vícovskými rodáky. Postupně se vytrácely protináboženské nálady a štvání proti církvi, což bylo zdánlivě vedlejším, ale ve skutečnosti velmi důležitým průvodním znakem spontánní účasti občanů při zvelebování obce. V roce 1924 byl na náklady obce opraven a vymalován kostel, na jeho věž byly instalovány dva nové zvony. Když v listopadu 1927 zemřel vícovský farář P. Jan Jordán, byli jeho tělesné pozůstatky převezeny do Nedakoníc. Pohřbu v rodišti kněze se zúčastnili také vícovští farníci. Zdejší duchovní správu pak vedli administrátoři z okolních farností až do 16. května 1929, kdy byl farářem ustanoven P. Arnošt Gregor.³¹

Na počátku třicátých let nemohl nikdo tušit, že mladá republika má před sebou již jen krátkou dobu své existence. Řadový občan byl natolik zaměstnán svými problémy, že nevnímal nebezpečný politický vývoj v sousedním Německu. Životní příběh P. Jana Čouky nám o tom mnohé vypovídá.³² Tento kněz byl od roku 1923 farářem v nedalekém Německém Brodku (nynější Brodek u Konice), kde nacistická ideologie padla na úrodnou půdu. Henleinova Sudetoněmecká strana vyhrála v tomto městyse volby už v roce 1935 s obrovskou převahou. V roce 1937 žilo v Brodku kolem tisíce německých a na dvě stě českých katolíků, pro které byly o nedělích slouženy dvě mše v němčině. Když P. Čouka oznámil, že jednou za měsíc odslouží mezi ranní a velkou mší ještě jednu bohoslužbu pro českou menšinu a když svůj záměr poprvé uskutečnil, začali Němci duchovní službu faráře bojkotovat. Situace se nezměnila ani po půl roce.³³

Němečtí farníci byli pohlceni zfanatizovanými obdivovateli. Vůdce prosadil v Mnichově koncem září roku 1938 odtržení okrajových území Československa ve prospěch Německa. Do zabraného území byl zahrnut i Německý Brodek, takže Vícov se den ze dne ocitl v pohraničí.³⁴

³¹KOLEKTIV ADM. A VÍCOVSKÝCH KNĚŽÍ. *Pamětní kniha farnosti Vícovské. Vícov 1898, nečíslováno*

³²FRGAL, Jaroslav. *Z minulosti Ptení*, s. 20.

³³FRGAL, Jaroslav. *Z minulosti Ptení*. V kapitole kostel a náboženské poměry, s. 20.

³⁴FRGAL, Jaroslav. *Z minulosti Ptení*. V kapitole kostel a náboženské poměry, s. 20.

2.2. Poměry v obci Vícov za II. světové války

Dne 15. března 1939 překročila německá vojska hranice Československa. Byl zřízen Protektorát Čechy a Morava, ze Slovenska se stala samostatná republika.³⁵ Od 1. dubna 1940 měl Vícov nového faráře P. Inocence Bátorlu z Kojetína. Z nařízení úřadů byly omezeny bohoslužby i výuka náboženství. V kostele ani ve škole se nesvítilo, navíc se ve škole nesmělo topit, takže škola byla přes zimní období uzavřena. Vyučovalo se individuálně u některých rolníků, úkoly si děti předávaly. V kostele se velmi šetřilo svícemi, kadidlem i oleji, poněvadž ani nebyly k sehnání v podmínkách válečného hospodářství. Smutnou událostí bylo pro farníky nařízení okresního úřadu v Prostějově, které obsahovalo pokyny k odebrání zvonů z kostelní věže. Němci potřebovali co nejvíce surovin k výrobě zbraní a střeliva. Dne 14. března 1942 dostal obecní úřad příkaz, aby nejpozději 20. března byly velké zvony na náklady obce odvezeny do sběrného stanoviště v Prostějově. Naposledy zvonily v poledne 19. března na svátek sv. Josefa, odpoledne byly dobrovolníky sneseny. Zůstal jen malý zvon umíráček. Na podzim téhož roku museli farníci rozpustit spolek Jednoty sv. Floriána a Společenství sv. Terezie. Stalo se tak rovněž podle nařízení okresního úřadu v Prostějově. Přesto byla návštěvnost kostela mnohem vyšší než v letech meziválečných, poněvadž se do Vícova přistěhovali ke svým příbuzným a známým lidé vystěhovaní z výše položených vesnic Dražanské vrchoviny. Vyhnaní našli svůj nový dočasný domov ve výměncích a prázdných komorách. Za pomoci Charity Prostějov a ochotných lidí překonávali statečně útrapy války.³⁶

Na celém území Dražanské vrchoviny operovalo mnoho partyzánských oddílů. Byly to skupiny, složené ze sovětských parašutistů, sovětských zajatců uprchlých z Německa a našich občanů, kteří byli ochotni i přes hrozbu okamžitého trestu smrti zastřelením pomáhat partyzánům. Známa byla skupina Františka Šmída z Malého Hradiska, skupina generála Svobody v okolí Benešova, dále sovětské skupiny: Jermak, Volkov, Porošin, Kružilin, Čapajev a mnoho dalších.³⁷

K partyzánům se postupně přidávali i naši občané a poskytovali jim živobytí, oblečení a zdravotnický materiál. Bylo mezi nimi hodně mladých lidí, kteří toužili

³⁵ *Vzpomínky z vyprávění Stanislava Doležela a jeho přátel.*

³⁶ KOLEKTIV ADM. A VÍCOVŠTÍ KNĚŽÍ. *Pamětní kniha farnosti Vícovské.* Vícov 1898, nečíslováno

³⁷ ŽAMPACH, Václav. *40. výročí seskoku sovětské výsadkové skupiny Jermak.* Vyškov 1984, s.38

jen po dobrodružství. Chodili krajem, mapovali terén a předměty, kterými pomáhali určovat polohu. Do paměti vkládali důležité krajinné úkazy a zaměřené zeměpisné body. Vyzvídali, jaká je situace mezi obyvateli vesnic. Pod klopami kabátů nosili odznakové kolečko, kterým se legitimovali mezi sebou, protože se navzájem většinou neznali a oslovovali se jen přezdívkami.³⁸

Obce Vícov se přímo týká partyzánská skupina kapitána Pavla Volkova, která vznikla rozdělením paraskupiny Jermak. Obyvatelé Vícova nebyli v názorech na partyzány jednotní. Někteří občané jim pomáhali, jiní se jich báli a kritizovali jejich počiny. Jistá žena, vdova po umučeném, promluvila o strachu z partyzánů a dodala, že s nimi nejsou žádné žerty. Vypověděla příběh o tom, jak čekala na svého muže před hospodou, když měl přijít od obce Hamry. Viděla a slyšela, jak mu vyhrožují nějací mladíci a posílají ho domů. Muž je raději poslechl. Za chvíli, bylo z okna vidět, jak zmínění mladíci bijí dva místní občany. Přidat se k partyzánům bylo dost nebezpečné, v případě prozrazení, čekalo každého nelidské mučení. Viz. obrázek níže. Jsou na něm vidět nohy pana Vítka z Pohodlí, který byl mučen gestapem. Pověsili ho za nohy dolů hlavou. Přestože se dlouho léčil, stopy po mučení mu zůstaly do smrti.³⁹

Veřejně se vědělo asi o třech vícovských občanech hlásících se k partyzánům. Po odchodu Němců se počítali partyzáni na desítky.⁴⁰

³⁸ Změna jména mohla znít i hanlivě, hlavně musela dobře krýt nositele

³⁹ PŘÍVAL, Vojtěch. *Prostějovsko za války*. Olomouc 1948, s.48

⁴⁰ ŽAMPACH, Václav. *40. výročí seskoku sovětské výsadkové skupiny Jermak*. Vyškov 1984, s.38

3. PARTYZÁNSKÁ AKCE V OBCI VÍCOV

V sobotu 28. dubna 1945 podnikli partyzáni na prostějovském okrese noční akci proti německé motorizované koloně. Obec Vícov u Plumlova stanovili za místo přepadu. O přípravách partyzánů na přepadení motorizované kolony Němců věděli jen ti, kteří se potají s partyzány stýkali. O akci mluvili několik dní předem velmi neurčitě poněvadž nevěděli, kdy a kde se má konat. Své obavy vyslovovaly jejich ženy, které měly zlé tušení. Měly strach z Němců i partyzánů. Jistý mladík chodil od čtvrtka před osudnou sobotou po vesnici a vykřikoval, aby se lidé schovali, že nastane hrůza hrůz. Lidé o něm věděli, že se stýká s Němci i partyzány. Jeho chování sousedy mátló. Kovář Augustin Chytil, letitý starousedlík vícovský i jeho manželka svorně potvrdili, že Vícovem procházeli partyzáni dávno před sobotním přepadením. Uvedli, že partyzáni chodívali do skrýší v „Malé Vídni“ na Horce, někde u Výmolova stavení nad zmolou.⁴¹

Psal se 24. duben 1945 - středa. Partyzáni měli pro svou akci původně vyhlédnutý úsek silnice mezi Vícovem a Stínavou v nepřehledné zatáčce. Ze strategického hlediska výhodné místo pro partyzány a velmi nevýhodné pro projíždějící kolony německých vozidel. K přípravě potřebovali mnoho střelných zbraní a munice. Na převoz tohoto těžkého arzenálu, který hodlali ukořistit v Německém domě v Prostějově, si partyzáni najali zkušeného autodopravce Jana Pitáka. Bydlel dočasně v obci Žárovice u kováře Hoňky v čísle 56. Partyzáni jej probudili kolem jedenácté v noci. Kovář Hoňka jen zdráhavě otevřel, ze strachu před Němci. Po stručném sdělení jejich plánu a slíbené odměně se Piták rozhodl okamžitě jednat. Měl sice jisté obavy, hlavně z důvodu nespolehlivosti svého vozu, ale přesto šel hned zatopit. Vůz s pohonem na dřevoplyn měl již hodně odslouženo. Vyjel chvíli před půlnocí okrajem obce na plumlovskou silnici. Na vozové plošině se krčilo několik mužů v německém stejnokroji. Postupně naskakovali na vůz další, jak řidič na pokyny spolujezdce přibrzdňoval. Valník projel Plumlovem, dále serpentínami podél údolní přehrady, nato Stichovicemi a Mostkovicemi. Začal míjet německé těžké letouny na vrhání bomb, které byly dobře maskované, aby se nestaly hromadným terčem pro americké a britské letecké svazy byly rozestaveny porůznu na polích podél řeky Hloučely, v blízkosti dálnice Prostějov – Boskovice, až po okresní silnici, spojující obce Ohrozim a Plumlov. Vůz, poháněný dřevoplynem zatím noční jezdce nezradil.

⁴¹ VŠETIČKA, Jaroslav - *osobní svědectví*. srovnáno s ŽUPKA, František Cyril. *Golgota deseti vícovských, těsně před osvobozením vlasti*. Kostelec na Hané 1946, s. 43 -68

Po celou dobu jízdy nikdo nepromluvil ani slovo, jen posušky domlouvali směr cesty. Projížděli okrajem Prostějova, Domamyslicemi, Krasicemi kolem Svaté Anny, Plumlovskou ulicí, okolo Floriánka⁴² na Blahoslavovu, Kosteleckou a Rejskovu. Na rohu Štefánikovy ulice (dnes Partyzánská), se otevřela obrovská vrata německého domu. Auto zůstalo u vjezdu v chodu a řidič ještě s jedním vojínem čekali v kabině. Na rozích Rejskovy třídy a Havlíčkovy ulice se rozhlížely německé hlídky. Tucet mužů spěšně a v tichosti nakládal na valník těžké bedny. Když na prostějovské radnici odbýjely dvě hodiny ranní, byl vůz zcela naložen nákladem a pomalu se rozjel. Velká tíha nedovolovala vozidlu rychlejší jízdu a navíc auto přestávalo pravidelně klapat. Dopravce Piták chtěl závadu odstranit při jízdě, poněvadž dobře znal možné závady, ale nebylo mu to dovoleno. Stroj vynechával zvláště v místech, kde museli ještě více zpomalit kvůli barikádám. Velmi těžko projížděli Martinákovou ulicí, která byla plná postávajících hlídek SS. Jejich hlemýždí tempo doháněli německé nákladní automobily, projíždějící tímto úsekem ke svým posádkám. Vedle Pitáka seděli dva partyzáni v německých uniformách, nalevo poručík Josef Knoll a napravo kapitál Pavel Volkov. Nikdo ani nemukl, ani nepohnul hlavou na německé vybízení k zastavení. Němci pokřikovali a zřejmě jim byl k smíchu těžkopádný vůz, že nijak nezasáhli. Když se konečně dostali z Martinákové na Kosteleckou ulici, vůz se znenadání rozjel a Němci si ho přestali všímat. Cíl cesty byl Vícov, ale dopravce jel oklikou přes Kostelec na Ptení, a teprve pak do Vícova. V Kostelci byla sice posílená četnická posádka, ale projeli bez povšimnutí. Ve Vícově bedny složili ve tři hodiny ráno u lesa za Malou Vídní. Autodopravce Piták krátce poté, opět ležel ve své posteli u kováře Hoňky v Žárovicích.⁴³

⁴² *Floriánek – kaple zasvěcená sv. Florianovi, byla po válce zbořena a nikdy obnovena (na místě stojí městské lázně).*

⁴³ ŽUPKA, František Cyril. *Golgota deseti vícovských, těsně před osvobozením vlasti.* Kostelec na Hané 1946 s. 10- 16

Tutéž sobotu 28. dubna 1945 přijeli do Vícova tři němečtí důstojníci a hledali starostu. Žádali k dispozici větší sál nebo dům o více místnostech. Potřebovali ubytovat na několik nocí stopadesát vojáků a důstojníků. Starosta František Klváček nabídl školu se čtyřmi třídami. Ta byla nevyhovující, stejně jako sál v hospodě u Králů. Ptali se po jiné vesnici s nějakými většími prostory k ubytování. Starosta Klváček je odkázal na zámek do obce Ptení, která se nachází tři kilometry severně od Vícova.⁴⁴ Od nedobrovolného doprovodu Němců zachránila starostu výmluva na polní práce. Hned po jejich odjezdu však okamžitě běžel do hospody a při karetní hře bezstarostně a hlasitě o všem pověděl sousedům. Od pultu jej sledovali dva mladíci a nechali vyvést z hospody. Musel jim dopodrobna vyprávět, co Němci žádali. Řekl všechno co věděl, protože tušil, že má před sebou vyzvědače a mohlo by se mu vést všelijak. Mladíci byli spokojeni s informacemi, které získali, a uctivě se rusky rozloučili. Pan Karel Hruša z čísla 102 potkal odpoledne dva známé Slováky Juraje a Michala. Nesli v pytli jen tak ruční granáty. Svěřili se, že zatopí Němcům přímo ve Vícově. Pan Hruša se jim snažil přepad ve vesnici vymluvit. Rozohnil se, že partyzáni nesmí ohrožovat civilní obyvatelstvo, naopak ho chránit. Ovšem se zlou se potázal. Pohrozili mu zbraní, od té chvíle měl veliký strach.⁴⁵

Před zvoněním klekání se téhož dne odpoledne sešlo na Horce několik vícovských mužů. Někteří sousedé se zde denně scházeli ke sledování pohybu fronty, neboť je odsud výhled daleko do kraje a bylo tak možno vidět záblesky explozí a slyšet hřímání detonací. S dalekohledy dokonce dokázali rozeznat pohyb kolon aut a tanků. Toho odpoledne je také překvapili stejní mladíci, kteří zpovídali starostu, a snažili se s nimi navázat přátelský rozhovor. Bavili se velmi nenuceně a jen tak bezděčně odhalovali své dlouhé pláště, aby byl vidět jejich arzenál. Opasky měli nabitě náboji a ověšené granáty. Pod nimi se houpaly revolvéry v kožených pouzdrech. Karabiny, o které byli při hovoru opření, postavili pažbou k noze a lehce zakrývali svými plášti. Muži věděli, s kým mají tu čest a nemálo se strachovali, co bude. Museli vypovídat, jsou-li mezi nimi Němci, anebo kdo je viděl. Všichni si oddechli, když partyzáni odešli.⁴⁶

⁴⁴ *Vzpomínky z vyprávění Stanislava Doležela a jeho přátel.*

⁴⁵ ŽUPKA, František Cyril. *Golgota deseti vícovských, těsně před osvobozením vlasti.* Kostelec na Hané 1946, s. 36

⁴⁶ VŠETIČKA, Jaroslav – *osobní svědectví.*

Večer bylo v hostinci u Králů rušno. Tentokrát byly stoly obsazené. Starší muži hlasitě hovořili o událostech minulých dní a starostech s nimi spojenými. Mladí novousedlíci mudrovali u nálevního stolu. Mladíci se rozkřikovali a celkově zde byl živý a nevázaný hluk. Kolem desáté hodiny večer vešli do lokálu dva partyzáni a zcela vážně všem přítomným nakázali, aby se odebrali do svých domovů. Několik mužů se rozesmálo a starosta prohodil nějaký vtip. Všichni to považovali za nemístný žert, avšak ozbrojení mladíci zopakovali rozkaz a pohrozili zastřelením každého, kdo se postaví na odpor. Starosta se zvedl první a většina mužů ho následovala. Opozdilci, kteří neuposlechli, byli zavřeni v Králově kuchyni. Hamerský živnostník tvrdil, že viděl na dvoře za kuchyní připravenou strojní pušku a několik mužů v německých uniformách. Partyzáni přestřihali telefonní dráty v hospodách u Králů, za zmolou u Hoňků v hospodě u Musilů a zajistili si tak podmínky šílené akce zvenčí. Ještě téhož večera partyzáni obsadili několik obydlí kolem silnice směrem na Boskovice. Od poslední Růžičkovy chalupy až po statek pana Vítka č. 13. O situaci existuje svědectví vdovy Blahové. Hospodář Blaha myslel, že je to jejich konec, že je přišli postřílet. Ozbrojenci zatím jen poručeli česky, aby se ukryli naproti u Dočkalů, pod pohružkou zastřelení. Šlvšichni i s 86letým stařečkem a ročním synkem. Celá rodina v pláči a strachu přešla ulici do krytu u sousedů. Tam v hrůze a zimě čekali, co se bude dít. Podobně vypovídala i vdova Růžičková a další.⁴⁷ Všichni vyhoštění osadníci se shodovali na posouzení situace, že byla nečekaná. Jednalo se tedy o násilná vniknutí ozbrojených mužů, o kterých se až později dověděli, že to byli partyzáni. Vysazovali jim okna, přestavovali nábytek, pouštěli a zase vypínali rádia, pokud lidé nějaká měli. Domáci si nepřáli nic jiného než přežít. Po nepříjemném a dlouhém dohadování jim ozbrojenci nařídili odejít do krytů ve sklepech. Partyzáni drsným způsobem zabrali strategicky výhodné domy bez ohledu na jejich obyvatele. Byl tu ovšem jeden dům, ze kterého se nestřílelo, ani nestál mezi zmíněnými grunty, a přece jeho obyvatelé zaplatili krutou daň. Byla to hospoda u Hoňků č. 67, stojící přes vícovskou zmolu, jižně od silnice na Boskovice. K večeru přijelo od Plumlova několik cyklistů pod záminkou turistického výletu, s učitelem poručíkem Knollem, který vezl v batohu nemalou municí, obvazový materiál, tabák a konzervy. Ten je zavedl k úkrytu na Horce.

⁴⁷ VŠETIČKA, Jaroslav – *osobní svědectví*

Na kraji lesa se střetli s kapitánem Pavlem Volkovem, který právě přicházel z porady od Okluk. Volkov měl v tom okamžiku lidi rozděleny do pěti skupin a každá hlídala jinou stranu. Sám chtěl být ve středu akce ve Vícově. Knollovi objasnil, jak se bude podle nich vyvíjet situace. Ovšem nezmínil se, že boj bude probíhat mezi obydlými domy. Až záhy se Knoll dověděl o vyklizených obydlích a teprve si uvědomil, co Volkov zamýšlí. Zahájit boj uprostřed vesnice bylo podle Knolla nemyslitelné a nepřijatelné. U Králů v hospodě se všemožně snažil od tohoto plánu Volkova odvést. Nemohl uvěřit, že Pavlík chtěl dovolit přepad uvnitř vesnice. Knoll stále naléhal, aby akci provedli za vesnicí v zatáčce ke Stínavě, kde je nepřehledné místo. Ale Volkov měl již hodně vypito, bil pěstí do stolu a velmi hlasitě a sprostě rusky nadával. Nechtěl Knolla slyšet a jen sahal po polní láhvi s alkoholem, aby se více posilnil do boje. Hrozil Knollovi zastřelením, když s ním odmítl pít. Knoll uznal za vhodné raději se napít a neodporovat, nežli riskovat přestřelku, která by mohla hodně věcí změnit. O něco později nějaký pomocník obcházel obsazené domy a rozdával partyzánům obvazy, cigarety a rady. Před domem č. 115 potkal velitele Pavlíka a také ho žádal, aby upustil od přepadení ve vesnici. I on byl za sprostých nadávek odbyt.⁴⁸

3.1. Průběh akce

Lidé vyčkávali v krytech.⁴⁹ Partyzáni zmateně vysazovali okenní křídla a skládali do nich cihly a vepřovice v několika řadách. Do mezer umístili nejrozmanitější palné zbraně. Než skončili s těmito dalšími přípravami, zameškali velkou příležitost. Od Prostějova již Vícovem projížděla těžká, palebná motorizovaná kolona plně naložená německými vojáky, kterou jejím zničením by Němci utrpěli velké ztráty. Partyzáni museli čekat na další kolonu. Na druhou autokolonu začali partyzáni střílet v jedenáct hodin večer a střelba trvala do druhé hodiny ranní. Ta jela z opačného směru od Stínavy, v počtu osmi nákladních vozidel, ovšem prázdných. Jen v kabinách seděli řidiči a závozníci. Od Růžičků se ozval výstřel jako signál k úderu. Od Dočkalů byly zasaženy jen prázdné karoserie.⁵⁰

⁴⁸ ŽUPKA, František Cyril. *Golgota deseti vícovských těsně před osvobozením vlasti*. Kostelec na Hané 1946, s. 40

⁴⁹ *Vzpomínky z vyprávění Stanislava Doležela a jeho příbuzných*.

⁵⁰ PŘÍVAL, Vojtěch. *Prostějovsko za války*. Olomouc 1948 srovnáno s ŽUPKA, František Cyril. *Golgota deseti vícovských těsně před osvobozením vlasti*. Kostelec na Hané 1946 s. 71

Němečtí vojáci nic neslyšeli, hukot strojů zcela přehlušil výstřely. Vozy projely zatačku u Králů bez úhony. Až z domu č. 20. desítky kulometných střel zasáhly druhé auto a za ním další, také některé řidiče a spolujezdce. Pod plachtami na korbách nikdo nebyl, s tím partyzáni nepočítali. Jeden vůz se převrátil a další za ním jedoucí již nestačil vyhnout a narazil do zídky plotu domu číslo 10. Tam zůstal stát. Řidič byl mrtev a visel z okna ven. Poručík sedící vedle něj, byl lehce zraněn a podařilo se mu uprchnout. Při útěku vyprázdnil svůj automat proti domovním dveřím v domnění, že se z nich střílelo. Čtvrté auto při stejném manévru narazilo do lípy a z kabiny vylezli dva poranění vojáci. Snažili se schovat se za korbu, ale marně. Z oken domu č. 17. neustávala střelba. Dva Němci ukrytí za bočnicí vyřazeného auta, opětovali palbu. Jeden z nich se rozběhl a hodil granát oknem do světnice. Chalupa jen poskočila. Zatímco partyzáni stříleli z obsazených domů, jejich majitelé hrůzu přežívali ve sklepech buď ve svých, nebo po sousedech. Takto museli vydržet až do rána, v nejistotě, co s nimi vůbec bude dál. Nejhorší situaci zvládaly děti a staří lidé. V chaloupce u Klváčků vybuchl granát a zcela zničil výměnek. Z velikého statku č. 10. bývalého starosty Hynka Kadlece se nestřílelo. Pro partyzány nemělo toto stavení dobrou polohu, přesto se obyvatelům tohoto domu zdálo, že někdo střílel od jejich vrat. Skoro nikdo nespal, lidé sledovali hrůznou situaci. Pan Ignác Pospíšil, zdejší krejčí, se vracel kolem jedenácté hodiny večer z besedy od Koudelků a stal se nechtěně svědkem přestřelky. Přepadení Němci vypálili pancéřovou pěst bez míření proti zmole. Ta zasáhla Burešův dům, naproti Hoňkovy hospody, kde pokojně spal syn hospodáře, ale naštěstí nebyl zraněn. Peřina zmírnila pád propadeného stropu a chlapec vyvázl zdráv.⁵¹ Kovář Augustin Chytil z domu č. 84, který též chodil ke Králům na karty, vypověděl, že jakmile partyzáni obsadili hospodu, podařilo se mu uprchnout zadním vchodem přes zahradu. Vysoký drátěný plot zdolal pomocí žebříku a běžel severně směrem na Ptení, aby oklikou oběhl vesnici. Potom z okna svého bytu dlouho sledovali s manželkou rudou záři v domnění, že v dále padají rakety. Když záření neustávalo a světlo planulo spíš krvavě, uvědomil si, že někde v blízkosti hoří. A opravdu právě pod Královou hospodou u domů č. 18, 17 a 16 hořelo vojenské auto. Obyvatelé ze vzdálenějších domů mysleli, že přechází přes Vícov fronta, tolik bylo výstřelů a hřmění kulometů.⁵²

⁵¹ VŠETIČKA, Jaroslav – *osobní svědectví*

⁵² ŽUPKA, František Cyril. *Golgota deseti vícovských těsně před osvobozením vlasti*. Kostelec na Hané 1946, s. 56

Od prvního výstřelu byl velitel partyzánů Pavel Volkov ukrytý ve zmore naproti domu č. 16, přibližně v polovině obsazené ulice. Jakmile viděl německá auta zneškodněna, vypálil raketu na znamení ukončení akce. Možná omylem, možná zákeřně vypálená smrtící kulka z vlastních řad zasáhla Pavla Volkova do zad.⁵³ Ještě tu noc odnesli čtyři muži zakrvácenou mrtvolu Pavla Volkova velitele partyzánské skupiny. Ztuhlé tělo zanesli na Horku a tam ho pohřbili na okraji lesa. Po nacistické kapitulaci byly ostatky vykopány a odvezeny do Prostějova, kde byly obřadně pohřbeny s vojenskými poctami.⁵⁴

Svým jednáním partyzáni vyřadili z provozu pět vojenských aut a devět vojáků zastřelili a jeden poručík přežil. Poručík Knoll, ředitel učňovských škol v Prostějově přežil přestřelku bez úhony a byl schopen vyprávět o celé události ihned po ukončení války. Jeho výpověď byla velmi ceněná, neboť se akce zúčastnil. Z partyzánů byli čtyři lehce a čtyři těžce zraněni. Všichni museli co nejdříve po boji prchnout do lesů, protože věděli, že jim hrozí nebezpečí. Německý poručík, zraněn jen do paže, běžel v noci do polí za hřbitovem.⁵⁵

Nikdo z partyzánů nebyl schopen říci, kam se poděl. Právě on byl největší hrozbou, neboť jako jediný přežil. Knoll byl brzy po rozednění poslán zpět do Vícova na průzkum. Revolver s náboji nechal u partyzánů. Obešel vesnici z jihu, lesem na hamerskou cestu. Odtud se zdálo, že přichází od Prostějova. Na kraji Vícova již stály hlídky SS. Musel se legitimovat a vysvětlovat, proč jde do Vícova. Měl již připravenou výmluvu, že slyšel od nějakého dopravce o bombardování Vícova a chtěl vědět, jsou-li jeho příbuzní ve Vícově v pořádku. Němci se s tím spokojili a pustili ho do dál do vesnice. Všude byl nezvyklý klid, nikdo z obyvatel nevycházel. Většina ukrytých stále spočívala ve sklepech a obávali se vyjít ven.⁵⁶

U kostela ho zastavila další hlídka a musel podstoupit celkovou prohlídku. Naštěstí u sebe nic neměl. Za denního světla vypadalo bojiště zcela jinak. Rozstřílená auta ležela napříč přes silnici, další dvě byla převrácen v příkopu. Na výjezdech u domů číslo 15 a 16 ležely mrtvoly Němců. Z jednoho shořelého vozu viselo zuhelnatělé tělo řidiče. V ovzduší byl cítit pach spáleniště a krve. Knoll zíral na tu hrůzu, když ho vyrušil ostrý křik. Od kostela na něj řval Polák z hlídky SS, že toto udělali místní lidé a budou

⁵³ VŠETIČKA, Jaroslav – *osobní svědectví*.

⁵⁴ PŘÍVAL, Vojtěch. *Prostějovsko za války*. Olomouc 1948, mezi stranami 40 -41

⁵⁵ VŠETIČKA, Jaroslav – *osobní svědectví*.

⁵⁶ VŠETIČKA, Jaroslav – *osobní svědectví*.

za to pykat. Knoll se ohradil, že vícovští tu žijí celou válku v pokoji a nic takového by neučinili. Schválně řekl, že to byli určitě partyzáni, kteří se tu skrývali po horách lesích. Potom šel do stavení k Novákům, ale nebyli doma, sousedé řekli, že odešli s celou rodinou do Hamer. Knoll spěšně obešel Vícov a snažil se co nejdříve zmizet nehlídanou západní stranou vesnice zpět do lesů. Jakmile se setkal znovu s partyzány, pověděl, co viděl na opuštěném bojišti.⁵⁷

⁵⁷ ŽUPKA, František Cyril. *Golgota deseti vícovských*. Kostelec na Hané 1946, s. 91

3.2. Vyšetřování

Byla neděle 29. dubna 1945 a ještě pod rouškou tmy v ranních hodinách doběhl zraněný německý poručík na velitelství do Ptení. Strašně zuřil a okamžitě poslal hlídky SS do Vícova. Spojil se s velitelstvím ve Žďárné a připravil vyšetřovací skupinu, která měla zjistit příčinu a viníky vícovského přepadení. Kolem jedenácté hodiny dopoledne dorazila kolona čtyř německých aut z velitelství ze Žďárné a ze Suchého. Byla to popravčí četa SS. Osobním vozem přijel i hejtman Plümecke, aby byl přítomen vyšetřování. Nejdříve uzavřeli celou vesnici a nikdo nesměl ven. Německý poručík se vrátil ze Ptení dříve, a vyslýchal bývalého starostu Kadlece, jeho souseda Pospíšila a učitele Běhala. Starosta Klváček musel sehnat nějaké pomocníky pod záminkou udržování pořádku. Řídící učitel Běhal, marně německy vysvětloval, že pokojní obyvatelé nic nezavinili. Němci je soustředili do hloučku u kostela, aby byli pro případný odpor a na výstrahu okamžitě zastřeleni. Starostu chtěli zastřelit jako prvního, za to, že neporučil hasit hořící vojenská auta. S blížícím se začátkem ranní mše, dostávali lidé odvalu a postupně vylézali ze svých úkrytů. Někteří odvážně vyrazili i na mši. Stařeček František Valter, když přicházel ke kostelu a zblízka viděl tu hrůzu, později pravil, že to byla ta nejhroznější chvíle, jakou za celý život zažil a to ještě nevěděl, co bude do večera. Němci vyslýchali všechny, kdo se objevili na ulici. Po výslechu byl každý odveden na kopeček k rybníku u vícovské zmoly. Následně hlídky prohledávaly dům od domu na Velké straně. Domy ze kterých se střílelo, byly k nepoznání. Poručík pátral především po partyzánech a zbraních. Ve stavení č. 17 obviňoval hospodáře, že střílel z oken svého statku na vozidla. Členové rodiny i s dětmi svědčili a dokazovali, že byli celou noc ve sklepě, ale nic nepomohlo, poručík nevěřil. Také farář P. Vojtěch Vrtílek, který přijel sloužit nedělní mši (která se nekonala), německy vysvětloval a bránil farníky, že by nebyli schopni nějakého přepadení, ale bylo to marné. Byl drsně umlčen, div ne zastřelen. Poručík všechny muže hnal na kopeček k rybníku.⁵⁸

Běsnění Němců bylo hrozné, převraceli věci, dělali rámus a do toho sprostě řvali. Lidé se trásli strachem a vysílením po probdělé noci. Němci výstražně stříleli do vzduchu a ještě víc je zastrašovali. Učitel Běhal a většina mužů z vesnice vypovídali

⁵⁸ ŽUPKA, František Cyril. *Golgota deseti vícovských*. Kostelec na Hané 1946, s.100-103

o velikém strachu a nejistotě v německém obklíčení.

Poněvadž vyšetřování nikam nevedlo a všichni muži u rybníka svorně tvrdili, že nic neudělali, nařídil poručík ve dvě hodiny odpoledne vybubnovat, aby se neprodleně do deseti minut každý muž od šestnácti let do nejvyššího stáří dostavil na náves s osobními doklady totožnosti. Pokud by se někdo skryl, bude po objevení bez vyšetřování zastřelen. Starosta Klváček s učitelem Běhalem prosili a vysvětlovali, že není možné do deseti minut sehnat všechny muže, protože bubeníkovi samotnému hlášení zabere jednu a půl hodiny. Museli tedy vypomoci hasičští trubači. Když se konečně sešli všichni muži na návsi, bylo jich asi sto padesát. Byli mezi nimi i vysídlenci z Drahanské vrchoviny a všichni, kdo toho den přišli do Vícova. Muži byli nahnáni do dvora stavení č. 1. ke Stoupalům a postaveni do řady. Celé hospodářství bylo obklíčeno ozbrojenými vojáky. Výslech vedl zraněný německý poručík, hejtman Plümecke jen přihlížel. Poručík nadával a vyhrožoval, že nechá všechny postřílet i s rodinami a Vícov srovná se zemí. Chtěl, aby vystoupili všichni, kdo mají styky s partyzány a ti, kteří spolu s nimi v noci bojovali. Nikdo ani nehlesl, ani se nepohnul. Poručík nepřičetně řval nějaké povely vojákům, ti pak namířili zbraně na shromážděné muže. Někteří rozuměli německy, ostatní byli odkázáni na tlumočníky ředitele Kýra a řídicího učitele Běhala.⁵⁹ Výhrůžky ani hrozby neměly účinek, a proto poručík prohlásil, že nechá každého desátého zastřelit. Hrozbu po chvíli změnil. Pokud někdo nepromluví, nechá všechny muže postřílet. Sám ovšem o tom nerozhodoval a musel čekat na rozkaz vyššího důstojníka. V tom okamžiku přijel německý major s doprovodem a dlouho s poručíkem polohlasně mluvil. Vyšetřování nabralo jiný směr. Major nechal přeložit svou omluvu s tím, že ví o nevině vícovských občanů a jen žádá, aby vystoupili muži, kteří bydlí v domech, z nichž se střílelo. Major nechal poručíka dál vyšetřovat a sám se vzdálil. Poté opravdu vystoupili muži z dotyčných stavení, bylo jich dvanáct, a poručík z nich vybral deset. Ředitel Kýr tlumočil a zároveň zapisoval průběh vyšetřování. Všem přihlíželi ostatní vysílení, hladoví, zimou a strachem roztřesení ubožáci. Z desítky vyšetřovaných museli všichni odpovědět na otázky typu - kolik bylo u nich v domě partyzánů, jakou řečí hovořili, jaké měli zbraně, jak byli oblečeni, kolik měli nábojů, a tak dále. Všichni muži vypovídali jednotvárně a přece pravdivě.

⁵⁹ VŠETIČKA, Jaroslav – *osobní svědectví srovnáno s* F.C. ŽUPKA, František Cyril. *Golgota deseti vícovských*. Kostelec na Hané 1946, s. 104

Z nenadání vystoupil kovář Chytil, který řekl, že mezi partyzány museli být i Němci, poněvadž po přestřelce šli kolem jeho stavení a na vlastní uši slyšel, jak mluví německy. To se poručíkovi vůbec nelíbilo, nedovolil překládat a Chytila umlčel. Začal znovu hulákat jako smyslů zbavený, že celá obec propadne smrti.⁶⁰ Konečně byl výslech u konce a poručík nařídil Kýrovi a Běhalovi, aby šli s ním a přepsali protokol do srozumitelné podoby, neboť byl velmi nespokojen. Vešli do nejbližšího sousedního domu k Lošťákům. Vystrašená sousedka třesoucícma se rukama podala Němci k pohoštění to nejlepší co měla. I za války pekla na neděli buchty a ty mizely v poručíkovi i s vínem, ani ho nenapadlo pohrdat slovanským pohoštěním. Mezitím co jedl, Kýr s Běhalem spěšně opisovali výpovědi. Sytý poručík měl na chvíli lepší náladu. Běhal se toho snažil využít k prosbám, o zrušení jakéhokoliv trestu pro nevinné občany. Ale jeho slova vyzněla naprázdno. Poručík začal pobízet překladatale, aby si pospíšili, že ještě musí těch deset vyslýchaných odvést na velitelství, k podepsání takzvané svaté přísahy. Kýrovi a Běhalovi se sevřel žaludek a tato zpráva je donutila spěchat.⁶¹

Již se stmívalo, když se poručík vrátil na Stoupalův dvůr. Všichni muži tam stáli jako dobytek, v sychravém počasí, bez kabátů a v nejistotě, co Němec na ně a celou ves vymyslí. Opakovala se již předešlá scéna. Poručík nechutně nadával a křičel, že zákony války mají svá tvrdá, ale spravedlivá pravidla. Rozkázal Kýrovi, aby přeložil jeho rozhodnutí. Deset vyvolaných mužů musí jít s ním složit svatou přísahu o svých výpovědích. Ostatní se neprodleně odeberou do svých domovů.⁶² Deset nevinných mužů naložili do vojenského autobusu a chystali se k odjezdu. V tom řídící učitel Běhal volal, aby jim Němci dovolili vzít si kabáty a něco k jídlu, neboť jejich ženy čekaly s oblečením a jídlem opodál v bezpečné vzdálenosti. Starost jim nedovolila zůstat a čekat v domovech. Poručík je odbyl s tím, že budou za půl hodiny doma a není tedy potřeba jídla ani oblečení. Tvrdil, že sám také nic nepozřel celý den a kabát také nemá, a ať již nezdržují, o to dřív budou zpět. Starosta Klváček uvěřil poručíkovu slibu a cítil tichou radost. Když se vojenský autobus rozjel směrem ke Ptení, běžela za ním paní Růžičková se svým šestnáctiletým synem. Němci

⁶⁰VŠETIČKA, Jaroslav – *osobní svědectví srovnáno s* ŽUPKA, František Cyril. *Golgota deseti vícovských*. Kostelec na Hané 1946 s. 110 - 111

⁶¹ŽUPKA, František Cyril. *Golgota deseti vícovských*. Kostelec na Hané 1946, s. 110 -111

⁶²VŠETIČKA, Jaroslav – *osobní svědectví s. 114*

překvapivě zastavili za Vícovem, náhodou totiž museli opravit světlomety. Uříčená paní toho využila a otevřela dokořán dveře autobusu, snažíc se vyvléct svého manžela. Vojáci viděli šílenou ženu a překvapeně zírali, co bude dělat. Křičela na manžela, aby nikam nejel, že je nevinen, ať ho pustí. On jen stačil říci, aby chlapci maminku poslouchali a očima se loučil. Pan Král ještě stačil na chlapce něco zavolat, ale Němci ženu surově odstrčili a odjeli. Ve Ptení naložili majora a hejtmana Plümeckeho, kteří čekali u nacistického oddílu na zámku, než skončí vyšetřování ve Vícově. Pak se vydali do vesnice Suchý na Boskovicku, kde sídlilo velitelství. Ze Ptení odjeli s velkou kolonou německých aut.⁶³

⁶³ŽUPKA, František Cyril. *Golgota deseti vícovských*. Kostelec na Hané 1946, s. 115 -117

3.3. Pomsta

Auta dorazila do Suchého kolem jedenácté hodiny večerní. Vojáci probudili místního učitele, aby jim otevřel školu, načež se hned musel vrátit do bytu. Nikdo v Suchém netušil, že přivezli nějaké civilisty, protože od devíti večer platil zákaz vycházení. Němci přivedli muže v naprostém tichu do I. třídy a tam je nechali čekat. Celou noc pršelo. Kolem jedné hodiny v noci 30. dubna 1945 začaly odjíždět jednotky SS po malých skupinách z obce Suchý směrem na Benešov a Žďárnou. Kolem šesté ráno byla vesnice bez Němců. Celé velitelství v autokoloně Schimming odjelo pod velením hejtmana Plümeckeho, neznámo kam. Dopoledne se na Suchý vrátilo jedno německé auto s vojáky. Naložili pod přísným dohledem pytle brambor, uskladněné u místních obyvatel a okamžitě odjeli.⁶⁴

V pondělí 30. dubna přijeli na kolech k příbuzným do Kostelce na Hané Ignác Pospíšil s Jaroslavem Koudelkou. Byli přesvědčeni, že tragédie ve Vícově není ukončena a chtěli se vyhnout dalšímu vyšetřování. S sebou měli věci a jídlo na několik dní. Podrobně vylíčili hrůzu partyzánského a německého běsnění. Chtěli také obhlédnout postupující frontu z nejvyššího hanáckého kopce-Kosíře. Vlastnili dalekohled a ten jim umožnil vidět, jak Němci ničí vysílač nad Dobrochovem, v té době nejvyšší v Evropě. Každým dnem mohl být konec války. Rusové nezadržitelně postupovali od východu. Projížděli Pivínem a Klenovicemi na Hané směrem k Prostějovu, zatímco Němci, před nimi jen dvacet kilometrů, chtěli na útěku napáchat co nejvíce škod. Téhož dne dopoledne se Karel Klváček, Miroslav Král a Luboš Růžička vypravili hledat své otce. Objeli na kolech okolní vesnice, ptali se na německý autobus, ale nikdo nic nevěděl. Ze Ptení Němci odjeli již v noci několika směry. Nikdo nevěděl kam. Lidé měli strach mluvit, stále bylo mezi nimi mnoho těch, kteří byli ve styku s Němci. V úterý 1. května 1945 se vypravili Karel Klváček se svou provdanou sestrou učitelkou Lidmilou Dudkovou na kolech do Olomouce, na policejní ředitelství. Nedovezli ale žádnou potěšující zprávu o zajatých občanech. Celá Evropa byla zaplavena zprávami o blížící se kapitulaci Německa, jen ve Vícově měli jiné starosti a radost z osvobození nevnímali. Rodiny pohřešovaných stále bezvysledně pátraly po svých drahých. Zprávy o neštěstí se šířily veřejností i tiskem,

⁶⁴ ŽUPKA, František Cyril. *Golgota deseti vícovských*. Kostelec na Hané 1946, s. 119

byly nepřesné, zveličené, ústním podáním deformované a pro pozůstalé velmi zraňující. Novinářské reportáže bylo možné brát jen jako mínění osobní, nikoliv jako zaručenou pravdu. Jediné Prostějovské noviny se případu věnovaly nejvíc a vyjádřily mnoho morální podpory. Pro Hanou a Draňanskou vrchovinu se stal 9. květen historickou středou, kdy obyvatelé s jásotem a vřelými díky vítali své osvoboditele. Byl konec války, ale deset vícovských mužů nebylo nalezeno, nikdo z nich se nevracel. Pokud by byli věznění, byli by již volní.⁶⁵

⁶⁵ŽUPKA, František Cyril. *Golgota deseti vícovských*. Kostelec na Hané 1946, s. 119

4. PÁTRÁNÍ PO NEZVĚSTNÝCH OBČANECH PO KAPITULACI NĚMECKA

Hned v prvním týdnu po německé kapitulaci 12. května 1945, se vypravil vícovský rodák podplukovník Alois Klváček, s řídicím učitelem Aloisem Běhalem, kapitánem v záloze pátrat po odvečených mužích. Oblečeni do vojenských uniforem, nevynechali jedinou obec směrem na Konici. Pátrání bylo bezvýsledné, i když konický úřad uvědomil všechny obecní úřady v širokém okolí, co se ve Vícově odehrálo. Nezaháleli ani příbuzní hledaných. Nechávali hlásit rozhlasem pátrání, otiskovali inzeráty, vyptávali se známých i cizích lidí v celém prostějovském okrese. Až 11. června se vícovské obci ozval starosta z obce Suchý, že by mohl mít nějaké zprávy, ale neví, jestli se určitě týkají vícovských občanů. Z obce byli okamžitě posláni dva pověřeni občané do Suchého. Byl to učitel Alois Navrátil a rolník Antonín Musil. Po příjezdu, s nimi celou záležitost vyřizoval tajemník obce Suchý Josef Kočvara. Nálezce zpráv učitel Ladislav Raab byl smrtelně zasažen nastraženým odjištěným granátem jen několik dní po nález zprávy vícovských mužů. Právě on našel 30. května při úklidu školy, v první třídě, pánské náramkové hodinky spolu se služební knížkou cestáře Bruna Růžičky z Vícova. V této knížce bylo vloženo tisíc a pět set korun. Dále tam bylo přeloženo potvrzení z obecního úřadu pro Františka Vítka s tři sta padesáti korunami v bankovkách. Na vnější straně potvrzení byl zápis tužkou: „Deset z Vícova nevinných čeká snad na popravu, odchází jeden po druhém – Blaha, Dočkal, Král, Klváček, Vitek...“ A dole připsáno jinou rukou: „Nevinní z Vícova, o třetí hodině ranní, 30. dubna. Ode všech sbohem.“ Vyšlo tak najevo, kde byli zajatí muži vězněni, ale stále se nevědělo, kam zmizeli.⁶⁶

Na pátrání po nezvěstných se podílelo mnoho občanů ze Žďárné a Suchého. Bylo zřejmé, že jsou někde v okolí, proto lidé prohledávali lesíky, stodoly, studny a dokonce i žumpy, jednalo se také i o vypuštění rybníka. Občané pátrali na různých stranách. Alois Henek, Bohumil Růžnar, Bedřich Trnečka, František Ošlejšek a Otakar Kalník vyšli po polní cestě k Velenovu. Asi tři sta metrů po levé straně směrem k velenovskému lesíku zahlédl Alois Henek na poli s bramborami dvě žluté velké skrvny.

⁶⁶ ŽUPKA, František Cyril. *Golgota deseti vícovských*. Kostelec na Hané 1946, s. 132 - 133

Všem bylo divné, proč tam bramborová nat' usychá. Nezvyklý jev šli prozkoumat. Když zkoušeli rýpat holí do země pronikli neobvykle hladce asi půl metru do hlíny. Začali hrabat dál a narazili na gumovou botu a zelené kalhoty. Tak byli postupně nalezeni ubozí vícovští hospodáři ve dvou hromadných hrobech v brambořišti. Z Vícova jel do Suchého učitel Běhal s několika muži zjistit, patří-li ostatky určitě vícovským, než budou k identifikaci mrtvých povoláni pozůstalí. Všichni mrtví muži leželi obličejem dolů, proto nebylo možné zjistit, kdo je kdo. Museli jim vzít nějaké věci, aby se rodiny ujistily o totožnosti umučených. Hroby opět lehce přihrnuli hlínou a spěchali do Vícova se smutným nálezem. Vdova po Aloisu Klváčkovi nepoznala čepici ani kožený pásek svého manžela, jeho bratr Jan však pravost nálezu potvrdil. Učitel Běhal s sebou vzal deset pozůstalých, většinou to byli bratři nebo bratřenci zemřelých, a ještě téhož dne se vrátili do Suchého. Začali odkrývat větší hrob a opatrně odhrabávali hlínu z těl. Našli mrtvolu Aloise Klváčka, na něm z části ležel stařeček Karel Klváček. Vedle nich Bedřich Klimeš, ale všichni tři byli tak propleteni končetinami, že je nešlo bez újmy oddělit. Mnoho slzí padalo v těch okamžicích do potupných hrobů. Z odhalováním zavražděných pomáhali trpělivě a neúnavně i lidé ze Suchého, Žďárné a Protivanova. Po nalezení čtvrtého mrtvého pozůstalí usoudili, že ve hrobech budou všichni hledaní vícovští muži a zkušební exhumaci zastavili. Bylo třeba vyřídit úřední povolení k celkovému odhalení a vyzvednutí mrtvých z prozatímních hrobů.⁶⁷

Po předepsaných formalitách povolil Okresní národní výbor v Boskovicích otevření jam 13. června 1945. Exhumace byla prováděna odborně za dozoru lékařů. Každá mrtvola byla ze země vyjmuta a omyta, šaty prohledány, odebrány doklady a cennosti jako hodinky, zlaté prsteny a řetízky. Důkazní materiály byly s pečlivostí sáčkovány a popsány. Přítomní nejbližší pozůstalí, nejčastěji manželky a dospělé děti, bezpečně poznávali a určovali totožnost mrtvých. Také člen exhumáčnické komise doktor Šindelář ze Ptení, který osobně znal své pacienty, potvrdil identitu zemřelých.⁶⁸

⁶⁷ ŽUPKA, František Cyril. *Golgota deseti vícovských*. Kostelec na Hané 1946, s. 38 – 140,

⁶⁸ PŘÍVAL, Vojtěch. *Prostějovsko za války*. Olomouc 1948, s. 145, 164

4.1. Pohřeb mučedníků

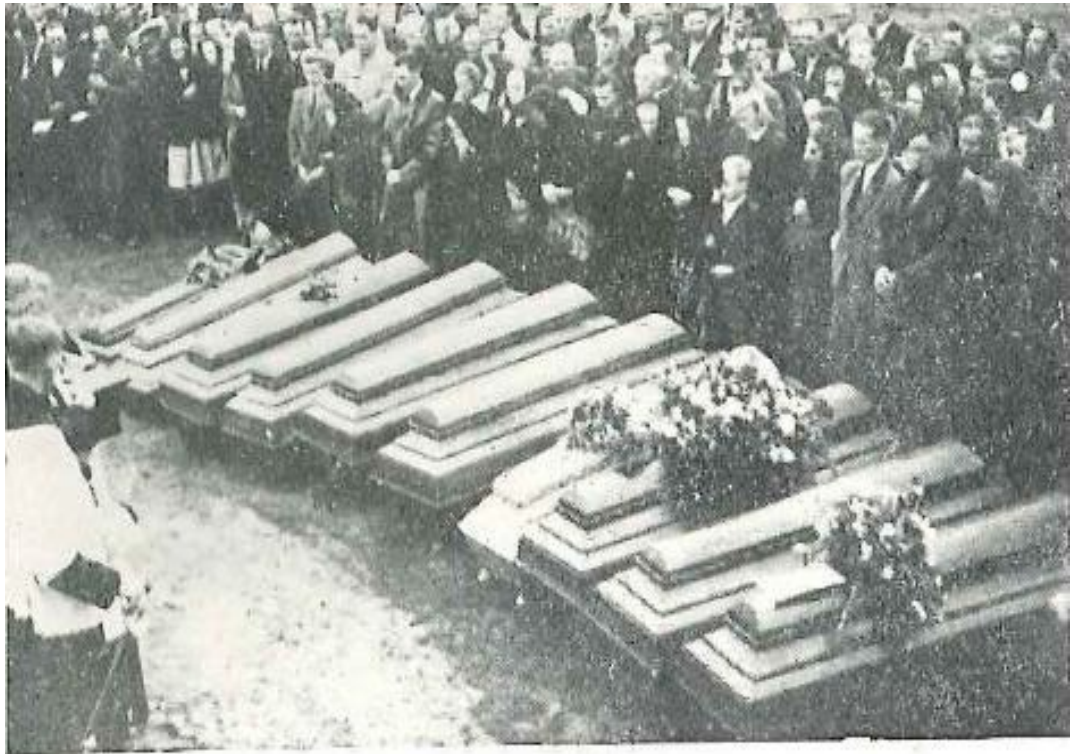
S organizací pohřebního průvodu pomohla Vícovu obec suchovská, žďárenská a protivanovská. Obzvláště nápomocen byl protivanovský autodopravce Karel Ondroušek. Průvod procházel přes zmíněné obce v obrovském počtu lidí, kteří se cestou stále přidávali, vyjadřující tím soustrast pozůstalým i celému Vícovu. Ve Vícově se konal pohřeb ve čtvrtek 14. června. V sále hostince u Králů, který se v ten den proměnil v pohřební síň plnou květin a věnců spočívaly rakve umučených. Lidé ze širokého okolí přicházeli vyjádřit soustrast pozůstalým a naposledy se loučili se svými přáteli. V deset hodin dopoledne zahájil místní farář Pater Vrtílek s kněžími ze Žďárné, Benešova a Stínavy smuteční obřad.⁶⁹ Byli také přítomni četní zástupci Československého armádního sboru, Hasičské jednoty a dalších svazů a organizací. Přijeli též příslušníci Státní bezpečnosti, a představitelé Okresních národních výborů. Průvod šel za zvuků pohřební hudby od Králova hostince dolů podél zmoly ke kostelu, kolem rodných domů umučených. U každého se pozastavil k poslednímu rozloučení hospodáře s domovem. V kostele sv. Floriána byla sloužena zádušní mše svatá. Protože kostel pojal jen rodiny zemřelých a ostatní čekali venku při rozevřených dveřích, kněží neprodlužovali mši ani homílii. Také s ohledem na pozůstalé velmi citlivě hovořili o zemřelých. Pár slov pronesl jen místní kněz a farář ze Žďárné. Po mši bylo osm umučených pohřbeno na místním hřbitově v řadě vedle sebe. Antonín Hoňka byl převezen do Vrahovic, kde byl pochován do rodinné hrobky. Karel Sychra byl odvezen do Repech a pohřben na místním hřbitově.⁷⁰

Po církevním obřadu pronesl smuteční řeč nad hroby učitel Běhal, poté promluvili zástupci zúčastněných organizací a spolků. Po vystoupení místního pěveckého sboru přísahal poručík Knoll za československé partyzány: „Vaše mučednická smrt bude pomstěna, dokud bude žítí poslední partyzán!“ Za zpěvu národní hymny byly pietní obřady ukončeny.⁷¹

⁶⁹ ŽUPKA, František Cyril. *Golgota deseti vícovských*. Kostelec na Hané 1946, s. 171 - 176

⁷⁰ VŠETIČKA, Jaroslav – *osobní svědectví*

⁷¹ ŽUPKA, František Cyril. *Golgota deseti vícovských*. Kostelec na Hané 1946, s. 171 - 176

Příbuzní u rakví.

Před pohřbem.

Zdroj: Prostějovsko za války, s. 56 -57

5. UDÁLOSTI PO OSVOBOZENÍ

Následující dny a týdny byly pro rodiny pozůstalých velmi tvrdé a krušné. Bylo třeba se starat o pole, dobytek a opravit poničené domy. Umučení hospodáři chyběli na každém kroku. Děti se domáhaly svých otců, některé ještě nechápaly, že se nikdy nevrátí. Pozůstalé vdovy postrádaly pevnou oporu svých mužů a těžce se smiřovaly s drsným údělem.⁷²

Příbuzní a známí pomáhali, jak mohli. Úrodu sklízeli nejprve vdovám a potom pracovali na svém. Bohužel také často snášeli mnoho výčitek od nešťastných vdov, že jim se lépe žije a že děti mají své otce, kdežto jejich jsou sirotky. Pro velkou bolest ze ztráty byly výčitky odpuštěny.

Kovář Augustin Chytil se s manželkou shodli v názoru, že ti, kteří všechno zavinili, zbaběle utekli a nevinní byli umučeni. Plánovaná přestřelka v srdci obydlené obce byl obrovský hazard. Ti, kdo znali plán partyzánské akce, se báli něco říci, aby nebyli obviněni z kolaborace s Němci.

Válka sice skončila, ale doba byla nejistá a zlá. Ke všemu trápení, které pozůstalí zažívali, dostali ránu pod pás. Rok po osvobození Československa obdrželi umučení občané od partyzánského oddílu posmrtné osvědčení, že se zúčastnili partyzánských bojů aktivně.

Ukázka osvědčení jiného občana. Vícovské vypadalo podobně.

Zdroj: Kronika města Plumlov – soubor dokumentů z 2. světové války, nečíslováno

⁷² VŠETIČKA, Jaroslav – *osobní svědectví a vzpomínky z vyprávění Stanislava Doležela a jeho příbuzných*

Nikdo ze zemřelých však s partyzány nespolečně spolupracoval aktivně! Nikdo z nich by se nezúčastnil nedomyšleného přepadu německé kolony uprostřed vesnice. Nikdo z nich by neohrozil rodiny, sousedy a přátele. Byli to mírumilovní muži, starající se vzorně o své rodiny. Každý z nich něčím vynikal.⁷³

Lad. Blaha

Ladislav Blaha byl vyučen obuvníkem, složil tovaryšskou zkoušku a kvůli rodině nepohrdl v době nezaměstnanosti prací v lese. Byl věřícím katolíkem, jeho žena se starala o kostelní prádlo a oděvy. Zůstala sama s dvanáctiměsíčním a osmiletým dítětem.

Al. Dočkal

Vdovec Alois Dočkal praktikující katolík, mírné povahy byl vyučen krejčím a miloval vícovské lesy. V mládí se vyučil krejčím a pracoval jako domácí dělník u šicího stroje. V těžké době neúnavně pomáhal svému synovi, u něhož v rodině žil.⁷⁴

⁷³ *Vzpomínky z vyprávění Stanislava Doležela a jeho příbuzných.*

⁷⁴ ŽUPKA, František Cyril. *Golgota deseti vícovských.* Kostelec na Hané 1946, s. 179 - 180

Ant. Hoňka

Antonín Hoňka zanechal vdovu s dvouletou dceruškou a čtyřměsíčním synkem. Vyučil se řezníkem a uzenářem u vyhlášeného plumlovského mistra Pácla. Sám se brzy stal mistrem v oboru. Se svou ženou koupili ve Vícově dům se zařízenou hospodou a řeznictvím. Těšil se, že po válce svou živnost rozšíří.

Bed. Klímeš

Bedřich Klímeš, starostlivý táta čtyř dětí. Pachtil se, aby splatil hypotéku na dům, pracoval po nocích jako obchodník se dřevem a ve dne sedlačil. S celou rodinou chodil pravidelně do kostela. Vdova zůstala na hospodářství sama se syny ve věku dvacet a šestnáct let, dvě mladší děti ještě chodily do vícovské školy.⁷⁵

⁷⁵ ŽUPKA, František Cyril. *Golgota deseti vícovských*. Kostelec na Hané 1946, s. 181 - 184

Alois Klváček

Alois Klváček, věřící zdatný muž považovaný, za nejšikovnějšího sedláka ve vsi. Bratr Jan nejednou litoval, že se mu nedostalo stejného nadání. Již jako čtrnáctiletý školák si Lojzík vyrobil medomet-strojek na vytáčení medu. Coby mladý hospodář zkonstruoval speciální bidla na sušení sena, zvané rožně a všem sedlákům ve vesnici pomohl s jejich sestrojením. Sám si vyrobil mlátičku, aby nemusel používat cepy. Dbal nejen o vzhled svého stavení, ale i o majetek církevní a obecní. Nechal vdovu se třemi dětmi od třinácti do tří let.⁷⁶

Karel Klváček, tchán výše zmíněného Aloise. Osmdesátiletý stařeček, na svůj věk velmi zdatný, sám ještě dokázal s koňmi orat pole. V mládí byl velmi činný v různých spolcích. Stal se ředitelem záložny ve Ptení, byl ve výboru rolnického cukrovaru v Čelechovicích a členem silničního výboru v Plumlově. Měl celkem pět dětí, které v době jeho popravky již měli své rodiny. Aby ochránil svého zetě, dobrovolně vystoupil na shromaždišti z rady a prosil, aby ho za zetě vyměnili. Němec vzal oba!⁷⁷

⁷⁶ŽUPKA, František Cyril. *Golgota deseti vícovských*. Kostelec na Hané 1946, s. 185 - 189

⁷⁷*Vzpomínky z vyprávění Stanislava Doležela a jeho příbuzných*

Josef Král

Josef Král, muž statné postavy, měl výborný smysl pro obchod. Nebyl mnohomluvný, ale netajil se s přáním, aby již bylo po válce a mohl uskutečnit své nové plány. Vyučil se krejčím, po svatbě vedl se svou ženou pohostinství. Zůstalo po něm pět dětí ve věku osmnáct až šest let. Královi byli velmi zbožní lidé a neměli v sobě zášti.⁷⁸

Bruno Růžička

Bruno Růžička byl vyučen a pracoval jako strojník. Po nehodě svého otce odešel z továrny bratrů Kovářikových a pomáhal otci s prací v lese. Později přijal místo u okresních cestářů a tam pracoval do své smrti. Byl dobrým katolíkem a dobrým muzikantem a bohužel také jedním z trubačů, kteří oné hrůzné neděle svolávali muže na náves. Zanechal manželku se dvěma syny ve věku osmnáct a šestnáct let⁷⁹.

⁷⁸ VŠETIČKA, Jaroslav – *osobní svědectví*.

⁷⁹ ŽUPKA, František Cyril. *Golgota deseti vícovských*. Kostelec na Hané 1946, s. 190 - 192

Karel Sychra

Karel Sychra z Repech, byl mladý věřící člověk a v té době ještě svobodný. Vyučil se krejčím, chtěl se však stát učitelem a na konci války se připravoval ke zkoušce. Měl osm sourozenců. V roce 1943 byly Repechy vystěhovány Němci, rodina se usídlila ve Vícově u Doleželů v čísle 18. Stalo se mu osudným, když vystoupil z řady místo hospodáře Doležela, kterému lidé později vytýkali, že se zachránil na jeho úkor.

Frant. Vítka

František Vítka byl podobný Aloisu Klváčkovi v dovednostech a nápadech usnadňujících život. Po svatbě začal se ženou hospodařit ve stavení číslo 13, které ona zdědila po tetě. Zásluhou jeho podnikavosti a její přičinlivosti se jim vedlo velmi dobře. Taktéž jeho žena byla podnikavá a k práci se uměla postavit. Po válce zůstala sama na obživu a výchovu dvou chlapců. V době tragédie byly staršímu z nich tři roky, mladší právě dovršil první měsíc svého života.

Umučení byli zbožní lidé a své děti řádně vychovávali ve víře. Pravidelně navštěvovali bohoslužby a pomáhali ve farnosti jak mohli. Byla to samozřejmost pro všechny a pan farář byl pro ně dobrým rádcem a pastýřem. Nerozdělovalo se obecní blaho, rodina a hospodářství nebo farnost, byl to jeden celek pro ně nezbytně důležitý. Ale nebyl v souladu s partyzánstvím. Tito muži nebyli partyzáni, nepáchali žádné zlo, nebyli opilci ani soudruzi z KSČS⁸⁰

Rodiny pozůstalých byly nanovo zraněny, absolutně nesouhlasily s takovou poctou. Ale neměli dovolání ani zastání. Památka umučených byla pošpiněna.⁸¹

⁸⁰ ŽUPKA, František Cyril. Golgota deseti vícovských. Kostelec na Hané 1946, s. 190 - 192

⁸¹ Vzpomínky z vyprávění Stanislava Doležela a jeho příbuzných.

5.1. Definice československého partyzána

Československá vláda předložila Národnímu shromáždění návrh zákona na definici československého partyzána. V denním tisku toto sdělení bylo uveřejněno pod názvem „Kdo je partyzán“? Pojem byl vysvětlen takto cituji: „Československý partyzán je československý státní občan státně spolehlivý, který před čtvrtkem 10. května 1945 alespoň dva měsíce, nebo za zvláště nebezpečných okolností, alespoň jeden měsíc, přináležel jednotce, vyvíjející bojovou nebo záškodnickou činnost v týlu nepřítele a účastnil se se zbraní, anebo s destruktivními prostředky, alespoň jedné partyzánské akce. Nehledě na čas výše uvedený, je považován za partyzána i ten, kdo v součinnosti s partyzánskou činností, buď přišel o život, nebo byl zraněn, nebo ochořel (nepřivodiv si však škodu na zdraví porušením povinnosti) nebo, kdo vykonal hrdinský čin. Návrh stanoví též podmínky státní spolehlivosti. Stvrzení o tom, kdo je partyzán, vydává ministerstvo národní obrany. Kdo není partyzán a vydává se za partyzána, bude trestán okresním národním výborem pokutou až 50 000 Kč, anebo vězením až do šesti měsíců“. Konec citátu.⁸²

5.2. Zpráva o výsledku šetření, kdo je vinen smrtí nevinných občanů

Dne 31. ledna 1946 byla do obce Vícov zaslána depeše správní komise ze Starého Města. Podepsaný Obergefreiter Hans Köhler protokolárně uvedl, že dne 29. dubna 1945 byl se svojí jednotkou, náhradním oddílem devatenácté pancéřové divize, poslán z místa u Moravské Ostravy do obvodu Prostějov-Vyškov-Boskovice a Kostelec na Hané s nákladním vozem, aby připravil ubytování pro německé jednotky.

⁸² ŽUPKA, František Cyril. *Golgota deseti vícovských*. Kostelec na Hané 1946, s. 204

Dne 29. dubna 1945, byla zrovna neděle, přijel se svým vozem od Kostelce na Hané do Vícova u Plumlova. Hned na okraji osady všude viděl německé vojáky. Zastavil, aby zjistil co se stalo, a dozvěděl se, že předešlý večer 28. dubna zde byla kolona sedmi nebo osmi motorových vozidel německé divize ostřelována partyzány z nějakého stavení a skoro úplně rozmetána. Právě proto bylo veškeré mužské obyvatelstvo od šestnácti do šedesáti let zahrnuto do dvora jednoho selského stavení. Všichni byli totiž za čin partyzánů činění odpovědnými a měli být za to zastřeleni. Šlo skoro o 160 lidí a popravčí četa SS s kapitánem byla již na místě. Dále zjistil, že hosté hospody u Králů byli v sobotu již v půl desáté večer posíláni domů a později obyvatelé domů, z nichž se střílelo, zahrnuto do sklepa. Köhlerovi bylo hned jasné, že zde mají přijít nevinní lidé o život. Existovalo pro něj jen jediné řešení a to - rychle jednat! Jel okamžitě do Plumlova na zámek, kde byl německý divizní štáb i jeho šéf major Kühnast. S ním se ihned vrátil na místo činu do Vícova. Major Kühnast byl zásadně proti takové nelidskosti a nechal si na místě ještě jednou všechno vysvětlit od řídicího učitele Běhala. Poté vyslechl obžalované a zatím bylo od popravky upuštěno. Večer pak byl tento rozkaz zrušen úplně. Major byl rozhodně proti likvidaci mužů. Köhler s politováním napsal, že zřejmě tedy poručík a hejtman Plümecke dali proti zákazu majora Kühnasta mučit a zavraždit deset vícovských lidí, které záludně odvěkli z Vícova. Kdyby však byl nepřivezl majora Kühnasta, zahynulo by zbytečně jedno sto šedesát lidí. Na podkladě těchto údajů žádal zdvořile za ulehčení podmínek vypovězení pro nejbližší příbuzné, kteří se nacházeli v Československu.⁸³

Také řídicí učitel Běhal měl jistě zásluhu na tom, že nebyl Vícov vyhlazen.⁸⁴

⁸³ ŽUPKA, František Cyril. *Golgota deseti vícovských*. Kostelec na Hané 1946, s. 201

⁸⁴ VŠETIČKA, Jaroslav – *Osobní svědectví*.

6. PO VÁLCE

Po válce byl Vícov rozpolcen. Nikdo ze žijících té doby nepamatoval takovou situaci. Rozkol mezi sousedy, zášť, strach a nenávisť. Postižené rodiny velmi trpěly ztrátou svých nejbližších.⁸⁵ Občané, kteří spolupracovali s Němci, žili ve strachu a snažili se na sebe neupozorňovat. Jiní, kteří již ve válečné době spolupracovali se Sověty, se ihned po válce uchopili vlády a nastolili nové zřízení, neznámé našemu lidu. Z Obecních úřadů se rázem staly Národní výbory. Starostové zmizeli a nahradili je předsedové. Ve Vícově byl zvolen předsedou Národního výboru Antonín Kýr a tajemníkem Alois Běhal. Po vzoru SSSR zacházeli soudruzi i s drobnými podnikateli. Soukromé vlastnictví nebylo žádoucí. Řemeslníci nemohli sehnat povolení ke své práci. Komunisté měli v plánu co nejdříve kolektivizovat zemědělství a znárodnit velké podniky. Sedláci potřebovali pracovat na polích. Prvním počinem jak se dostat z bídy války bylo zajištění volných koní z pohraničí po odsunutých Němcích. To se jim podařilo a mohli tak obnovit chovy a usnadnit si těžkou dřinu. Postupně chtěli pořizovat traktory a stroje, které by si vzájemně půjčovali, ale k tomu již nedošlo. Mnozí vesničané, kteří dříve u sedláků pracovali, vyvíjeli tlak a po vzoru Sovětského svazu chtěli kolektivizovat zemědělství a všechno mít společné. Byl vydán zákon o zemědělských družstvech a násilně prosazována kolektivizace.⁸⁶

Páter Vojtěch Vrtílek, toho času působící ve Vícově, byl odvelen na vojnu do pracovní čety. Do Vícova přišel nový kněz P. Alois Hrubý. V říjnu 1955 však náhle zemřel následkem vysokého tlaku. Od něj se nedochoval žádný zápis v pamětní knize. Do ledna roku 1956 k nám zajížděli zastupovat kněží z Prostějova. Následně byl ustanoven za administrátora ex currendo P. Jaroslav Novobilský, který do té doby pracoval jako rýsovač v Uničovských strojárnách. Nějakou dobu také pobýval v nápravném zařízení v Olomouci a na Mírově.⁸⁷

⁸⁵ VŠETIČKA, Jaroslav – *Osobní svědectví*

⁸⁶ *Vzpomínky z vyprávění Stanislava Doležela a jeho příbuzných.*

⁸⁷ KOLEKTIV ADM. A VÍCOVŠTÍ KNĚŽÍ. *Pamětní kniha farnosti Vícovské. Vícov 1898.*

První léta svého působení ve Vícově byl pod přísným dohledem státní tajné bezpečnosti. Náboženství vyučoval jednou za čtrnáct dní jen pro několik dětí. Mnoho farníků nedovolilo svým dětem navštěvovat hodiny náboženství, protože komunistický režim neumožňoval studie dětem z věřících rodin. V pamětní knize se od něj dochovalo jen minimum záznamů. Tak jako kněží z jiných farností si byl vědom, že knihy podléhají kontrole státní bezpečnosti, a proto zápisy zkracovali a obsahově zestručňovali.⁸⁸

V roce 1956 se komunistům konečně podařilo sebrat majetky i sedlákům a drobným zemědělcům. Pár jedinců, kteří odmítali vydat svůj majetek a kolektivně hospodařit zavřeli do vězení. Mnozí byli prohlášeni za kulaky. Do družstev tedy vstoupila většina, samozřejmě nedobrovolně, jen kvůli svým rodinám, aby neztratily živitele.⁸⁹

Zatímco padesátá léta jsou označována za období útlaku, šedesátá obdobím uvolňování. Farnost se začínala obnovovat materiálně i duchovně. Probíhaly různé opravy a renovace kostela. P. Jaroslav Novobilský mohl častěji sloužit mše svaté a náboženství navštěvovalo více dětí a mládeže. Nebylo zapotřebí státního souhlasu k poutím a slavnostem. Každý rok začátkem května v době památky patrona kostela sv. Floriána byla sloužena mše za umučené farníky a jejich rodiny. Radost z politického uvolnění však netrvala dlouho. Vpád vojsk Varšavské smlouvy 21. srpna 1968 ukončil nadějný vývoj. Proto jsou sedmdesátá léta minulého století označována jako doba normalizace. Částečně se opakoval útlak z let padesátých s menší intenzitou. Vedoucí činitelé Komunistické strany se soustředili na výchovu mládeže, rychle pochopili, kde je síla. Učitelé byli posíláni do věřících rodin uvědoměle přemlouvat rodiče, aby své děti neposílali do náboženství. Většina studentů měla problémy s přijetím na střední školu, pokud rodiče neuposlechli. Tímto způsobem byl vyvíjen tlak na bolestivém místě. Rodiče měli strach, že děti nevystudují a neuplatní se v životě. Takto selhalo mnoho křesťanů a odvrátili se od víry.

⁸⁸ KOLEKTIV ADM. A VÍCOVŠTÍ KNĚŽÍ. *Pamětní kniha farnosti Vícovské*. Vícov 1898.

⁸⁹ *Vzpomínky z vyprávění Stanislava Doležela a jeho příbuzných*.

Za dvacet let prosazování socialismu farnost velmi utrpěla. Vyměnily se generace a mladí již nevěděli, co vesnici po celá léta stmelovalo, a za co mají být vděční. Na mše svaté chodili jen potomci věrných. Pater Jaroslav Novobilský vyučoval náboženství velmi zřídka, protože byl nemocen a jakákoliv aktivita ho velmi unavovala. Začátkem osmdesátých let musel svou práci ze zdravotních důvodů ukončit úplně. Od 1. ledna 1984 se ve Vícově stal administrátorem Ladislav Dvořák farář z Ptení, který zde sloužil až do své smrti v roce 1992. Pater J. Novobilský zemřel 11. února 1985 a 16. února byl pohřben v Ohrozimi, za hojně účasti farníků z obcí ve kterých působil. Administrátor P. Ladislav Dvořák se snažil vícovskou farnost dát opět dohromady. Duchovně podpořil muže v nápadu vyměnit stará železná okna v kostele, kterými všude fučelo, za nová zdvojená dřevěná. Jakmile se dílo podařilo, v roce 1987 přišel s novým nápadem na obnovu zvonů. Na mše svaté svolávaly svým zvoněním provizorní železné zvony zavěšené po válce. Objednávku sjednal u zvonařské rodinné firmy Dietrichů v Brodku u Přerova, která jako jedna z mála měla povolení tuto práci vykonávat. Zvony jsou tři, první třístakilový sv. Josef s osmi českými svěťci, druhý dvěstědvacetakilový Panna Maria, třetí přelitý ze starého z roku 1800 sv. Florián patron naší farnosti. Umíráček zůstal nezměněn. O zavěšení zvonů do věže na pevné železné traverzy se postarali mladí i starší muži z farnosti, a tato práce u které museli společně přemýšlet je velmi stmelila. Pocit sounáležitosti již dlouhá léta nezažili.⁹⁰

6.1. Po revoluci 1989

Listopadová revoluce 1989 všem přinesla svobodu a velkou naději. Na jaře následujícího roku přijeli do Prostějova Salesiáni Dona Boska a dostali na starost farnosti v širokém okolí prostějovského okresu. Ve Vícově působil salesián P. Antonín Koman, který pomáhal nemocnému P. Dvořákovi s organizací mší a činností ve farnostech, které obstarával. Páter Antonín se nejvíce zasloužil o duchovní obnovu dětí a mládeže, a generální renovaci vícovského kostela. Nadšení při modlitbě i při práci s ním sdíleli všichni farníci, kteří přišli pomoci. Kostel byl kompletně opraven během dvou let. V prosinci 1992 zemřel P. Ladislav Dvořák působící

⁹⁰ KOLEKTIV ADM. A VÍCOVŠTÍ KNĚŽÍ. *Pamětní kniha farnosti Vícovské. Vícov 1898.*

jako farář 22 let ve Ptení a jako administrátor ve Stínavě a od roku 1984 ve Vícově. Byl pohřben 27. prosince za obrovské účasti lidí z prostějovského a blanenského okresu, který byl jeho rodištěm, na místním hřbitově ve Ptení do kněžského hrobu. V roce 1993 odjel P. Antonín Koman na misie do Bulharska a do Vícova byl přidělen salesián P. Josef Glogar. Svým originálním přístupem, hrou na kytaru a zjevem trampa si podmanil mládež ze širokého okolí. Pořádal výlety, letní tábory a poutě, vždy s obrovskou účastí mládeže. Někteří z dorostenců se zapojovali do vedení mladších dětí, aby se také ony mohly účastnit táborů a složitějších akcí. Od roku 1998 se vyměnil s P. Danem Žůrkem a stal se vojenským kaplanem v Pardubicích. Práce s mládeží pokračovala až do roku 2006, kdy se P. Dan Žůrek vrátil zpět do salesiánské komunity v Prostějově a od té doby k nám zajíždějí sloužit mše svaté diecézní kněží. Určitě je na škodu, že naše nynější mládež nezná ty úžasné akce a tábory, ale i přes to, farnost žije mnohými aktivitami, které vymýšlejí odchovanci P. Glogara a živí odkaz Salesiánů.⁹¹

⁹¹ Doleželová Marketa, osobní svědectví.

7. ZÁVĚR

Moje práce byla zacílena na tragické události v obci Vícov z konce II. světové války, které se odehrály před 70 lety. Možná se bude někdo divit, co mě vedlo k tomuto tématu po tolika letech, ale je to prosté. Války stále zuří kolem nás a nevinní umírají. Navíc lidé mívají mylné a značně zkreslené informace, a to se týká i tragické události u nás. Většina pamětníků, kteří již nebyli dětmi na konci války, až na dva občany, je již po smrti a nikdo z mladších přesně neví, jak to bylo, neboť kvůli totalitnímu režimu Komunistické strany Československa byl pravdivý sled událostí pro potřeby režimu zkreslen a zatajován. Velmi si cením otevřenosti a dobré vůle žijícího svědka pana Jaroslava Všetičky, který byl ochoten vypovědět svoje drsné zážitky a dosvědčit moje vzpomínky na vyprávění mého tchána Stanislava Doležela a jeho příbuzných. Je jisté, že se v mnoha případech jeho názor či vzpomínka liší od názoru mého tchána a od rukopisu F.C.Župky. Jaroslav Všetička například nesouhlasil s výrokem o náboženské a podnikatelské nesvobodě po válce, poněvadž nebyl sedlákem a vnímal dobu jako pokrokovou. Nikdy nikomu neublížil a velmi si s mým tchánem rozuměli a pomáhali si i když měli jiné názory, byli přátelé. Druhý žijící svědek je žena, ale bohužel její vzpomínky jsou zamlžené a nebylo možné je použít. Proto také, jsem nejvíce čerpala z díla vytvořeného Dr.Župkou, které je vzácným dokumentem výpovědí vícovských občanů, a hlavně pozůstalých po obětech tragédie. Učitelka Lidmila Dudková, dcera po zavražděném Karlu Klváčkovi naléhala na svého dobrého přítele profesora kreslení, akademického malíře Antonína Kameníka, aby přemluvil Dr. Župku svého přítele, k sepsání těchto dramatických událostí. Autor se pohyboval ve Vícově a okolních vesnicích až do podzimu roku 1945. Shromažďoval výpovědi pravdivých událostí, ale i pocitů a domněnek, které porovnával a sestavoval chronologicky. Tím vznikl rukopis a byl připraven do tisku na jaře roku 1946. Ovšem vlivem tehdejší moci nemohl být vydán, ačkoliv smlouvy s vydavatelem byly oboustranně podepsány a záloha řádně zaplacená. Paradoxem je, že prvopis byl vícovským Národním výborem věnován prezidentu Dr. Edvardu Benešovi při příležitosti jeho návštěvy 14. července 1946 v Prostějově. Bohužel byl s poděkováním vrácen autorovi 19. srpna 1946 prostřednictvím Okresního národního výboru v Prostějově. S největší pravděpodobností toto dílo prezident nikdy neviděl. Tím pádem rukopis nebyl nikdy vydán knižně a nikdy nebyl nijak šířen. Kdo z vedení tehdejšího Národního výboru

ve Vícově zakázal zveřejnění se již nikdy nedovíme, poněvadž list se stranami 210 a 211 byl vytržen. Rukopis je uložen na Obecním úřadě ve Vícově a byl mi zapůjčen starostkou Janou Rozsivalovou.

Vícovská tragédie nebyla v té době ojedinělá. Byla jedinečná pro naše občany, pro naši obec, pro naši církev. Jsou to také církevní dějiny naší farnosti, protože my živí i mrtví lidé tvoříme církev. Církev nejsou prázdné studené zdi kostelů, ale my. Tato tragédie ukázala sílu i slabost lidských charakterů. I když se zdálo, že společně prožívané utrpení lidí stmelí, nakonec se projevilo zde i v mnoha jiných případech, na jiných místech, že lidé dávají přednost hlavně materiálním věcem a svému prospěchu. V lidech vítězilo sobectví a závist. Místo potřebné solidarity si vyčítali, kdo trpěl víc, a hledali viníky v druhých. Z víry se stala povrchní tradice a nikdo z ní nedokázal čerpat sílu k vzájemné podpoře.

Bylo to řádění opilých mužů ženoucích se po dobrodružství a po krvi, za cenu hořké slávy. Neboť bezohlednost a krutost nejen nacistických okupantů, ale i sovětských partyzánů, kteří nebrali v potaz riziko, které hrozilo civilnímu obyvatelstvu a mnohdy si z lidí dělali živý štít, jsou typické přístupy pro totalitní režimy. A zde je nutné položit si otázku, z jaké příčiny ještě na samém sklonku války sovětské partyzáni ohrožovali obyčejné obyvatele. Pro několik zastřelených Němců uprostřed vesnice, měla být celá srovnána se zemí. Bylo hlavním úkolem partyzánů vytvořit co nejvíce obětí nacistického Německa tam, kde jich mnoho nebylo? Pravděpodobně ano. Kde nepřecházela fronta, žili lidé celkem pokojně i za války. Sověti museli probudit strach a dostat náš národ na psychické dno a být sami těmi dobrými zachránci. Potřebovali získat co nejvíce lidu na svou stranu, pro svůj režim, těch vděčných, věrných, a to ještě nevěděli, že se jim to částečně povede, když nás osvobodí. Každoročně ke dni výročí umučení vícovských hrdinů přijížděli do obce zbylí partyzáni, takzvaně uctít památku nebožáků. Můj tchán Stanislav Doležel, který mě o celé události podrobně informoval, stával u okna a sledoval průvod z komunistů a partyzánů. Z pozůstalých málokdo chodil. Říkával, cituji: „Jestli - pak ti darebáci někdy prozradí, jak to vlastně bylo, teď si hrají na důležité a zavinili tolik bolesti,“ konec citátu⁹²

Za celý čas od doby umučení vícovských mužů se žádný z válečných ani poválečných kněží, působících v naší farnosti, nikdy nevměšoval do politiky ani nevyjadřoval svůj názor k válečným tragickým událostem. Nemohli ani nic jiného dělat, jen se modlit, aby lidé našli vzájemné odpuštění a usmíření, aby si uvědomili, že míra utrpení se neměří

podle toho, kdo přišel o život nebo ne. Na památku osudného dne sloužili mše sv. za umučené a jejich rodiny.

Od převratu v roce 1989 vnímáme pietní vzpomínku, která bývala významnou politickou událostí, zcela jinak. Obecní úřad pořádá smuteční průvod se zájezdem do Suchého k uctění památky zavražděných občanů, většinou za hojně účasti obyvatel a v nejbližším čase je sloužena mše svatá za všechny farníky.

Sepsáním bakalářská práce jsem získala cenné informace o vícovské historii. Otevřela vhlad do tragických událostí konce války. Důležité dobové zprávy přispěly k motivaci přemýšlet o tom, proč vztahy a soužití lidí měly právě takovou podobu. A proč některé přežívají dodnes.⁹³

⁹² *Vzpomínky z vyprávění Stanislava Doležela a jeho příbuzných.*

⁹³ DOLEŽELOVÁ, Marketa. *Vlastní výpověď.*

8. PŘÍLOHY

Exhumace v Suchém

Po určení totožnosti byla těla mužů pietně vkládána do rakví.

Začátek exhumace v Suchém
Kopají zleva: L. Klváčková-Dudková, Jan a Karel Klváčkoví,
F. Nedoma a F. Kocourek. Foto Voleník

Zdroj: Prostějovsko za války s. 56 -57

U umučeného Klváčka Aloise, čtyřicetiletého rolníka, rodáka z Vícova číslo 17, byla zjištěna střelná rána do týla a bodná rána v obličeji pod kořenem nosu. Poznala ho jeho manželka Božena a rodný Jan Klváček z čísla 35. Osobní doklady s nějakými penězi převzala osobně manželka.

Božena Klváčková u rakve Aloisovy. Foto Voleník

Zdroj: Prostějovsko za války, s. 56 -57

Klimeš Bedřich, pětáctýřicetiletý hospodář z Vícova číslo 19, byl střelen zezadu nad krkem, projektil mu vyrazil levé oko u kořene nosu a pravé oko měl roztržité pažbou pušky. Poznala ho jeho žena Marie a jeho synovec Stanislav Pořízka z Vícova číslo 57. Osobní doklady převzala manželka.

Zdroj: Prostějovsko za války, s. 56-57

Klváček Karel osmdesátiletý stařeček, tchán výše zmíněného Aloise bytem tamtéž, byl střelen do týla, projektil vyšel levým okem. Poznal ho jeho syn Karel bytem Vícov číslo 7, a jeho dcera Lidmila Dudková bytem Vrbátky číslo 183. Doklady a klíče od pokladny převzal syn Karel.

Klváček Karel.

Foto Voleník

Zdroj: Prostějovsko za války, s. 56 -57

Sychra Karel, třiatřicetiletý svobodný křeččí z Vícova číslo 18, vystěhovaný z Repech, byl střelen do týla, výstřel čelem. Poznali ho jeho bratři Jindřich a František Sychra, doklady a osobní věci převzal bratr Jindřich.

Sychra Karel

Foto Voleník

Zdroj: Prostějovsko za války, s. 56 -57

Hoňka Antonín, pětatřicetiletý hostinský a řezník z Vícova číslo 67, ženatý, dvě malé děti. Byl střelen do týla, čelem ven. Poznal ho bratr Jan z Ohrozimě číslo 144 a Jan Klváček, zemědělec z Vícova číslo 40. Doklady převzal bratr Jan.

Hoňka Antonín.

Zdroj: Prostějovsko za války, s. 56 -57

Dočkal Alois, šedesátiletý krejčí, vdovec z Vícova číslo 115, střelen do týla, projektil rozerval krk. Poznal ho syn Josef bytem tamtéž, a Stanislav Pořízka z Vícova číslo 57. Doklady převzal syn Josef.

Dočkal Alois.

Zdroj: Prostějovsko za války, s. 56 -57

Blaha Ladislav, čtyřicetiletý ženatý dělník z Vícova číslo 108, byl střelen do týla. Projektil vyšel na pravé straně úst. Lebku měl roztržštěnou a tvář deformovanou od úderů pažby. Poznala ho jeho žena Marie a bratranec František Doležel z Vícova číslo 41. Osobní věci a doklady převzala manželka Marie.

Blaha Ladislav.

Foto Voleník

Zdroj: Prostějovsko za války, s. 56 -57

Král Josef, padesátiletý ženatý hostinský z čísla 20 ve Vícově, střelen do týla, projektil vyšel nad levým okem. Obličej měl rozbitý od úderů tvrdého předmětu. Poznala ho manželka Josefa a jeho synové osmnáctiletý Ladislav a třináctiletý Miroslav. Doklady a osobní věci převzala manželka.

Král Josef.

Foto Voleník

Zdroj: Prostějovsko za války, s. 56 -57

Vítek František, sedmadvacetiletý ženatý, rolník z Vícova číslo 13, otec dvou malých dětí. Střelen do týla, zcela rozbitá lebka, mozek vyhřezl ven. Poznal ho jeho bratr Josef Vítek, ženatý ve Ptení číslo 28 a Karel Klváček z Vícova číslo 7. Osobní věci převzal bratr Josef ze Ptení.

Vítek František.

Foto Voleník

Zdroj: Prostějovsko za války, s. 56 -57

Bruno Růžička, dvačtyřicetiletý ženatý cestář z čísla 105 ve Vícově. Střelen do týla, projektil mu rozbil celou lebku a deformoval obličej. U něj byla nalezena hasičská kovová přilbice, v ruce držel trubku. Poznala ho jeho žena Julie a syn Bruno. Doklady a osobní věci převzala manželka.

Růžička Bruno.

Foto Voleník

Zdroj: Prostějovsko za války, s. 56 -57

Na exhumaci dohlížel okresní bezpečnostní referent Lamař, MUDr. Alex Luňáček z Protivanova, MUDr. Jaroslav Šindelář ze Ptení a suchovský předseda MNV Antonín Kočvara. Exhumační protokol diktoval okresní velitel SNB František Petřík a zapisoval Josef Kočvara ze Suchého číslo 65. Zápis byl přečten, schválen a podepsán všemi členy exhumační komise. Hrobní jámy byly zaházeny přivezenou hlínou, srovnány se zemí a označeny.⁹⁴

⁹⁴ ŽUPKA, František Cyril. *Golgota deseti vícovských*. Kostelec na Hané 1946

Vznik skupiny Jermak

Z partyzánského oddílu Kirov působícího v Polsku, bylo vyčleněno patnáct dobrovolníků, které přijal Ukrajinský štáb prvního ukrajinského frontu. Partyzány z jiných oddílů byli doplněni na konečný počet dvaadvacet lidí.

Dne 28. srpna 1944 byl skupině bojovým rozkazem nařízen přesun na území Protektorátu Čechy a Morava. Hlavním úkolem bylo organizování nových oddílů z ruských zajatců, uprchlíků z pracovních a vojenských zajateckých táborů a místního obyvatelstva. V noci z 31. srpna na 1. září roku 1944 začala skupina přecházet frontu. Narazila na německá kulometná hnízda, jeden její člen byl zabit a sedm dalších bylo zraněno. Vzhledem k tomuto neúspěšnému pokusu, bylo rozhodnuto o přepravení oddílu leteckou cestou. Dle druhého bojového rozkazu, měla být cílem zalesněná oblast v okolí obce Studnice mezi Brnem a Prostějovem. Počet členů schopných seskoku se změnil na patnáct.⁹⁵

Zdroj: Pamětní dekorace partyzánského oddílu Jermak⁹⁶

⁹⁵ STĚNIN, Afrikan Alexejevič. *Jermak na Moravě*. Praha 1983..

⁹⁶ *Pamětní dekorace partyzánského oddílu Jermak*. 1944.

V noci z 30. září na 1. října roku 1944 byl z letadla oddíl patnácti sovětských parašutistů vysazen nad Drahanskou vrchovinou mezi obcemi Račice a Ruprechtov. Velitelem skupiny byl Nikolaj I. Dimitrijev, dále komisař Leonid Železnjak, náčelník štábu Maxim Petrovskij, s nimi dalších devět mužů a tři ženy. Nadja Ivanovová z Leningradu, Ariadna Paršinová ze Soči a Dina Šapovalovová z Roztocké oblasti. Jedna zdravotnice a dvě radistky. Dále Andrej Fursenko - velitel rozvědky, P. M. Zukov, K. R. Nikolskij, V. P. Bogdanovič, R. V. Chlud, G. L. Litviško, F. A. Mitin, J. K. Kolomic a Polák Zdislaw Nowacki. Věk těchto aktérů se pohyboval mezi devatenácti a osmadvaceti lety.⁹⁷

Den před tímto seskokem se parašutisté radili o názvu své skupiny a shodli se na jménu Jermak, po udatném kozáckém atamanovi N. Timofejeviči Jermakovi, který ve službách rodu Stroganovců (16. století) podřídil Rusku sibiřské kmeny až k řece Irtyši.⁹⁸

Oddíl působil na Drahanské vrchovině pospolu velmi krátce. V hostinci na samotě Pohodlí u Ptení se sovětští partyzáni dohodli, že se rozdělí na několik menších samostatných skupin. Zde se později zrodil plán přepadení německé kolony ve Vícově, který však měl být původně zrealizován na silnici v zatáčce mezi Vícovem a Stínavou.⁹⁹

⁹⁷ ŽAMPACH, Václav. *40. Výšeskoku sovětské výsadkové skupiny Jermak.* Vyškov 1984.

⁹⁸ STĚNIN, Afrikan Alexejevič. *Jermak na Moravě.* Praha 1983.

⁹⁹ VŠETIČKA, Jaroslav – *osobní svědectví.*

Jednou z nich byla skupina kapitána Pavla Maximoviče Volkova, narozeného roku 1921 v oblasti Čeljabinska. Kapitán Rudé armády povoláním zdravotník utekl z německého zajetí a již od roku 1943 se pohyboval v lesích Dražanské vrchoviny s cílem prozkoumat tuto oblast.¹⁰⁰

Skupina partyzánů, převážně jermakovců, z doby formování výsadku

Zdroj: Prostějovsko za války

¹⁰⁰ŽAMPACH, Václav. 40. výročí seskoku sovětské výsadkové skupiny Jermak. Vyškov 1984.

I. N. Porošin, nástupce P. M. Volkova

R.N. Krasavinová, 'zdravotnice partyzánského oddílu, Dr. Miroslav Tyrš

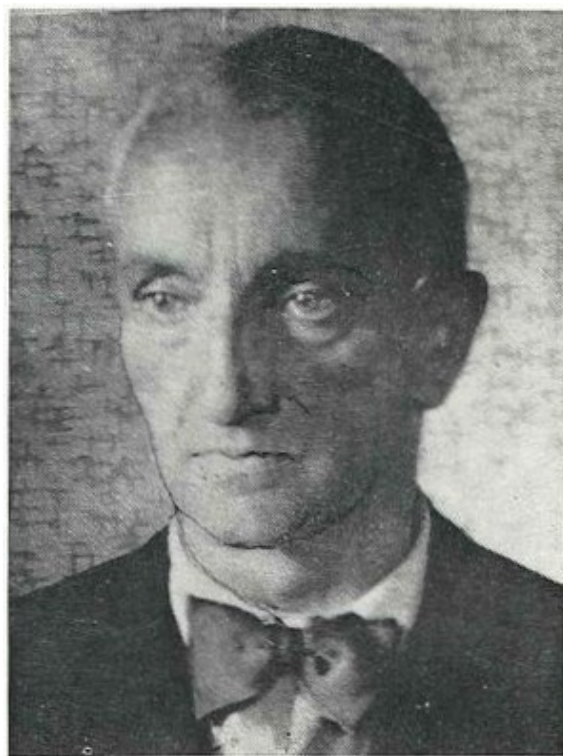
L. J. Zelezňak, komisař partyzánského oddílu Jermak

M. F. Petrovskij, náčelník štábu oddílu po smrti N. I. Dmitrijeva velitel Jermaku (snímek z pozdější doby)

*František Smíd z Malého Hradiska, organizátor partyzánské skupiny Drahan-
ská vrchovina*

*Jindřich Sille, člen odbojové organizace
Předvoj v Praze, spolupracovník Fran-
tiška Smída*

*V. P. Krušilin, organizátor partyzáns-
kého oddílu na Drahanské vrchovině*

*P. M. Volkov, velitel jedné skupiny Jer-
maku, padl 28.4. 1945 ve Věcově*

Cóst partyzánu oddílu .Capajev. Stojící zleva: M. Barjaé11yj, Vlasta Svecová, N. P. Bachmutskij. Josef Šerinek. D. G. Komarov, M. Gajnulin. Uprostřed zleva: M. Tuma- jev. A. Pogorelov. Sedící zleva: A. Sedý. V. Svec

M. J. Tumajev, náčelník štábu partyzánského oddílu Jermak. (v četnické uniformě koncem války v Československu)

František Klouda, je den z nejobětavějších pomocníků partyzánu

Bývalá první třída obecné školy v obci Suchý. Zde prožili poslední den svého života muži z Vícova. Zde našel učitel Raab poslední vzkazy.

Zde byli mučeni.

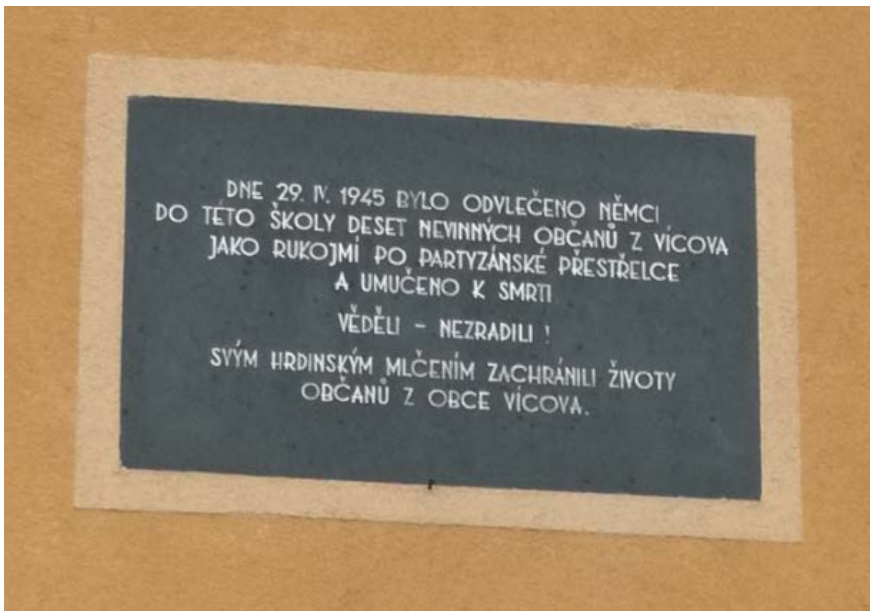
Pomník postavený za vesnicí Suchý na památku umučených víčovských občanů.

Památeční tabule věnovaná umučeným vícovským občanům.

Škola stojící na okraji obce Suchý, ve které byli mučeni vícovští občané.

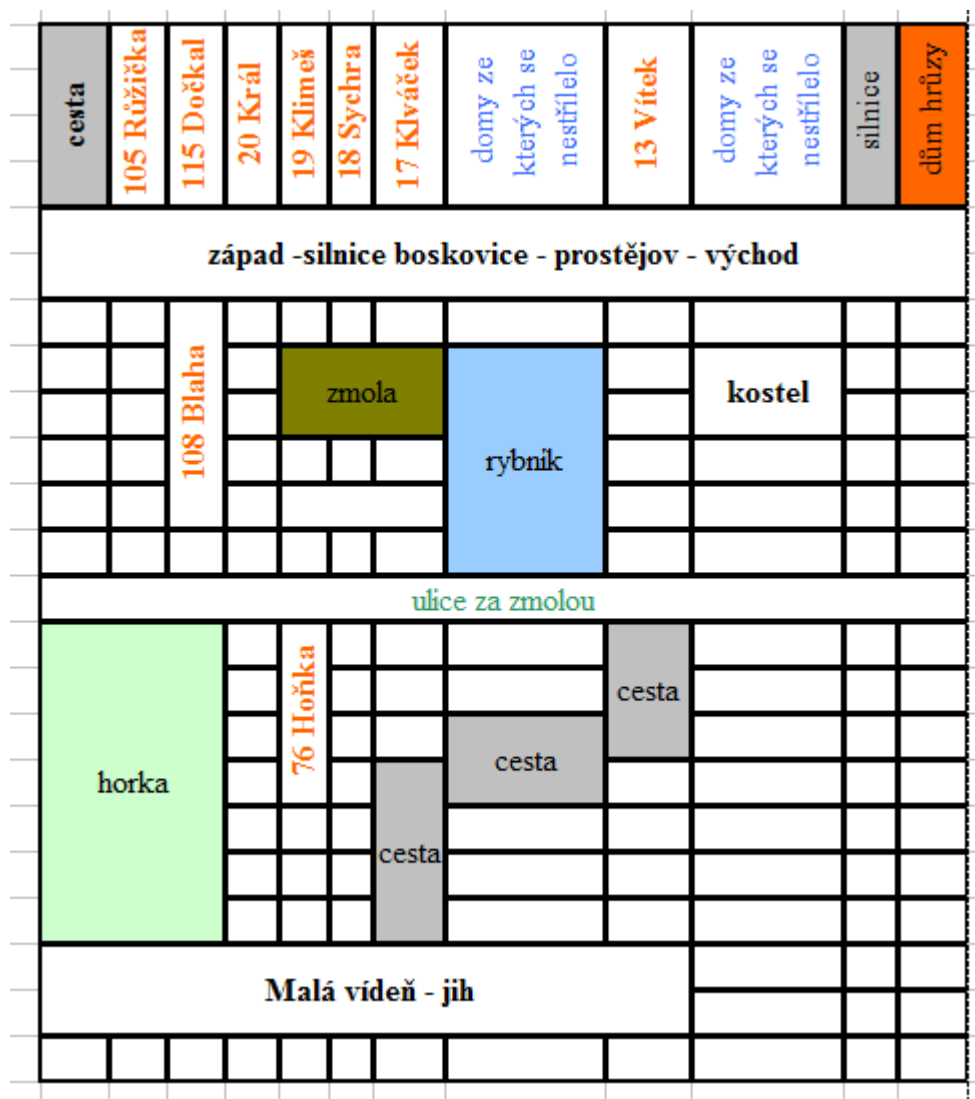

Detail nápisu na škole.

Pomník ve Vícově

Schéma bojiště

Zdroj: Golgota deseti Vícovských, vlastní zpracování

9. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Prameny

KOLEKTIV ADMINISTRÁTORŮ A VÍCOVŠTÍ KNĚŽÍ. *Pamětní kniha farnosti Vícovské*. Vícov 1898. Nečíslována (sepsána kněžími působícími ve Vícově) Uložena v archívu farnosti kostelec na Hané

KRONIKA MĚSTA PLUMLOV. *Soubor dokumentů*, II. světová válka. 1946. Nečíslována. Uložena v archívu obce Plumlov

LIBER MEMORABILIUM PAROCHIAEPTINENSIS Kronika Ptenské farnosti) Nečíslována. Uložena v archívu obce Ptení

SCHUL MATRIK DER TRIVIAL SCHULE ZU PTIN, i m Jahre 1813. F olio 94. (Školní matrika) Nečíslována. Uložena v archívu obce Ptení

ZEMSKÉ DESKY. *Cúda olomoucká*, svaz.1-3, Brno 1856-1953. 488 str. Uloženo v archívu obce Ptení

Literatura

DVORSKÝ, František. *Dějiny Moravy I*. Brno 1909. 225 str.

DVORSKÝ, František. *O starožitném panském rodě Benešoviců*. Část II. *O rodě pánů z Kravař*. Brno 1910. 212 str.

DVOŘÁK, Rudolf. *Dějiny Moravy*. I.díl. Brno 1899. 620 str.

FAKTOR, František. *Popis okresního hejtmanství Prostějovského*. Praha 1898. 173 str.

FRGAL, Jaroslav. *850 let Ptení*. 1982. 81 str.

HOSÁK, Ladislav. *Historický místopis střední a severní Moravy*. Olomouc 1959. 115 str.

JANOUSEK, Vojtěch. *Plumlovský okres*. Brno 1933. 242 str.

JAŠKOVÁ, Vladimíra. LEHOTSKÝ, Tomáš. *Kámen mluví aneb geologie Prostějovska*. Prostějov 2010. 64 str.

KNIES, Jan. *Boskovský okres*. Brno 1904. (Vlastivěda Moravská) 233 str.

KOLEKTIV AUTORŮ – *Historický místopis Moravy a Slezska 1848 - 1960*. Úvodní svazek, Ostrava 1967. 464 str.

KOLEKTIV AUTORŮ – *Historický místopis Moravy a Slezska 1848 - 1960*. Úvodní svazek, Ostrava 1967. 464 str.

KOLEKTIV AUTORŮ – V. svazek, Ostrava 1976. 275 str.

KOLEKTIV AUTORŮ – *Hrady, zámky a tvrze na Moravě a ve Slezsku – Severní Morava*. Praha 1983. 271 str.

KOPEČNÝ, František. *Jména obcí a osad Prostějovského okresu*. Prostějov 1985. 52 str.

MATHON, Jaroslav. *Prostějov a okolí ve světle svých historických a uměleckých památek*. Prostějov 1924. 164 str.

PLAČEK, Miroslav. *Hrady a zámky na Moravě a ve Slezsku*. Praha 1996. 439 str.

PŘÍVAL, Vojtěch. *Prostějovsko za války*. Olomouc 1948. 205 str.

STĚNIN, Afrikan Alexejevič. *Jermak na Moravě*. Praha 1983. 201 str.

ŽAMPACH, Václav. *40. výročí seskoku sovětské výsadkové skupiny Jermak*. Vyškov 1984. 11 str.

Rukopisy

FRGAL, Jaroslav. *Z minulosti Ptení*. Rukopis 2015. (Tento rukopis vychází postupně po kapitolách, nákladem OÚ Ptení, nemá konečný počet stran)

ŽUPKA, František Cyril. *Golgota deseti vícovských, těsně před osvobozením vlasti*. Nепublikovaný rukopis, Kostelec na Hané 1946. 213 str.

Rozhovory

DOLEŽELOVÁ Marketa – *vzpomínky z vyprávění tchána Stanislava Doležela a jeho příbuzných*. Listinná podoba. 2013

VŠETIČKA Jaroslav – *osobní svědectví*. Nosič CD, listinná podoba s podpisem. Z roku 2015.

Internetové zdroje

Mapový server, 2014: Mapy.[cit. 2014-10-28]. Dostupné z:

<http://mapy.crr.cz/tms/crr_a/default/index.php?reload=1&%23c=353602552C5519376&z=1&l=ajax_default&p=#c=3642209%252C5485919&z=5&l=ajax_default&p=&

Olomoucká řada zemských desek :

<http://147.231.53.91/src/index.php?s=v&cat=7&bookid=301>

Válka.cz, 1944: Pamětní dekorace partyzánského oddílu Jermak.[cit. 2014-11.01].

Dostupné z: <http://forum.valka.cz/viewtopic.php/p/391477#391477>